

Brüssel, 4. detsember 2018
(OR. en)

15146/18

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0228(COD)

TRANS 613
FIN 965
CADREFIN 397
POLGEN 241
REGIO 143
ENER 421
TELECOM 449
COMPET 845
MI 933
ECO 113
CODEC 2207
IA 407

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	14712/18 TRANS 574 FIN 921 CADREFIN 375 POLGEN 233 REGIO 132 ENER 397 TELECOM 434 COMPET 816 MI 894 ECO 106 CODEC 2107 IA 394 + COR 1
Komisjoni dok nr:	9951/18 TRANS 257 FIN 456 CADREFIN 87 POLGEN 83 REGIO 40 ENER 229 TELECOM 175 COMPET 436 MI 448 ECO 49 CODEC 1023
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1316/2013 ja (EL) nr 283/2014

Delegatsioonidele esitatakse lisas eespool nimetatud ettepaneku suhtes transpordi,
telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu (transport) 3. detsembri 2018. aasta istungil vastu
võetud osaline üldine lähenemisviis.

Ettepanek

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

**millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL)
nr 1316/2013 ja (EL) nr 283/2014¹**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 172 ja 194,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust²,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust³,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

¹ Parlamentaarse analüüsi reservatsioon: UK.

² ELT C , , lk .

³ ELT C , , lk .

ning arvestades järgmist:

- (1) Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu saavutamiseks ning töökohtade loomise edendamiseks on liidul vaja transpordi-, telekommunikatsiooni- ja energeetikasektoris ajakohaseid ja hästi toimivaid taristuid, mis aitavad ühendada ning integreerida liitu ja selle kõiki piirkondi. Need ühendused peaksid aitama parandada isikute, kaupade, kapitali ja teenuste vaba liikumist. Üleeuroopalised võrgud peaksid hõlbustama piiriüleste ühenduste loomist, soodustama suuremat majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ning aitama kaasa konkurentsivõimelisema sotsiaalse turumajanduse saavutamisele ja kliimamuutuste vastu võitlemisele.
- (2) Euroopa ühendamise rahastu (edaspidi „programm“) eesmärk on kiirendada investeerimist üleeuroopalistesse võrkudesse ning võimendada nii avaliku kui ka erasektori poolset rahastamist, suurendades samal ajal õiguskindlust ja pidades kinni tehnoloogianeutraalsuse põhimõttest. Programm peaks võimaldama täielikult ära kasutada transpordi-, energeetika- ja digisektori omavahelist koostoimet ning seeläbi suurendama liidu meetmete tulemuslikkust ning võimaldama rakendamiskulusid optimeerida.
- (3) Programmi eesmärk peaks olema toetada keskkonna ja ühiskonna seisukohast jätkusuutlikke projekte, mis käsitlevad kliimamuutusi, ning asjakohastel juhtudel kliimamuutuste mõju leevendamise ja nendega kohanemise meetmeid. Eelkõige tuleks suurendada programmi panust Pariisi kokkuleppega võetud sihtide ja eesmärkide ning 2030. aastaks seatud kliima- ja energiaalaste sihtide ning pikaajalise dekarboniseerimiseesmärgi saavutamisse.

- (4) Kajastades kliimamuutuste probleemiga tegelemise tähtsust kooskõlas liidu kohustusega rakendada Pariisi kokkulepet ja ÜRO kestliku arengu eesmärkidest tuleneva kohustusega, peaks käesolev määrus seepärast arvestama kliimameetmetega ja toetama üldist eesmärki eraldada kliimaeesmärkide saavutamise toetuseks [25] % liidu eelarvekulutustest⁴. Käesoleva programmi raames võetavad meetmed peaksid moodustama 60 % programmi raames kliimaeesmärkide saavutamiseks ette nähtud üldisest rahastamispaketist, lähtudes muu hulgas järgmistest Rio markeritest: i) 100 % raudteetaristuga, alternatiivkütustega, keskkonnahoidliku linnatranspordiga, elektrienergia ülekandmise ja salvestamisega, arukate võrkudega, CO₂ transportimisega ja taastuvenergiaga seotud kuludeks; ii) 40 % siseveeteedega, mitmeliigilise transpordiga ja gaasitaristuga seotud kuludeks – kui see võimaldab suurendada taastuvvesiniku või biometaanu kasutamist. Asjakohased meetmed määratakse kindlaks programmi ettevalmistamise ja rakendamise käigus ning neid hinnatakse uuesti selle hindamise ja läbivaatamise käigus. Selleks et vältida olukorda, et pikaajalised kliimamuutused hakkavad taristule negatiivselt mõju avaldama ja et tagada projektiga kaasneva kasvuhoonegaaside heitega seotud kulude arvessevõtmine projekti majanduslikus hindamises, tuleks programmist toetust saavate projektide puhul tagada kliimamuutustele vastupanuvõime vastavalt juhistele, mille peaks vajaduse korral töötama välja komisjon kooskõlas liidu muid programme käsitlevate juhistega.
- (5) Selleks et täita direktiivi 2016/2284/EL (mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, millega muudetakse direktiivi 2003/35/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/81/EÜ) artikli 11 punktis c sätestatud aruandluskohustusi seoses rahaliste vahendite kasutuselevõtmisega, et toetada kõnealuse direktiivi eesmärkide täitmiseks võetud meetmeid, tuleb jälgida kulutusi, mis on seotud heitkoguste või õhusaasteainete vähendamisega kõnealuse direktiivi alusel.

⁴ COM(2018) 321, lk 13.

- (6) Käesoleva programmi üks oluline eesmärk on tagada transpordi-, energia- ja digisektori omavaheline koostoime. Selleks tuleks programmiga ette näha, et võetaks vastu sektoriüleised tööprogrammid, milles võiks käsitleda konkreetseid sekkumisvaldkondi, näiteks seoses ühendatud ja automatiseeritud liikuvusega või alternatiivkütuste puhul. Peale selle peaks programm võimaldama igas sektoris arvesse võtta mõningaid kõrvalelemente, mis haakuvad mõne muu sektoriga, kui tänu neile elementidele suureneb investearingute sotsiaal-majanduslik kasu. Sektoritevahelist koostööd tuleks stimuleerida meetmete väljavalimisel rakendatavate hindamiskriteeriumide kaudu.
- (7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1315/2013⁵ kohaste üleeuroopalist transpordivõrku TEN-T käsitlevate suunistega (edaspidi „TEN-T suunised“) määratakse kindlaks TEN-T taristu, täpsustatakse nõuded, millele see taristu peab vastama, ning esitatakse nende rakendamise meetmed. Suunistega nähakse eelkõige ette põhivõrgu lõplik väljaarendamine 2030. aastaks uue taristu loomise ning olemasoleva taristu ulatusliku ajakohastamise ja taastamise kaudu, et tagada võrgu katkematus.
- (7a) Programm peaks aitama kaasa TEN-T põhivõrgu lõplikule väljaarendamisele kõigis transpordiliikides, sealhulgas maanteedel nendes liikmesriikides, kus on veel vaja teha olulisi investeeringuid maanteepõhivõrgu lõplikuks väljaarendamiseks.
- (8) TEN-T suunistes sätestatud eesmärkide saavutamiseks on vaja eelisjärjekorras toetada piiriüleseid ja puuduvaid ühendusi ning vajaduse korral tagada, et toetatud meetmed oleksid kooskõlas transpordikoridori käsitlevate tööplaanidega, mis on kehtestatud kooskõlas määruse (EL) nr 1315/2013 artikliga 47, ning võrgu toimimise ja koostalitluse üldise arenguga.
- (8a) Eelkõige, Euroopa raudteeliikluse juhtimissüsteemi (ERTMS) kasutuselevõtmine põhivõrgus 2030. aastaks, nagu on ette nähtud määrusega (EL) nr 1315/2013, nõuab toetuse suurendamist Euroopa tasandil ja erainvestorite osalemise stimuleerimist.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1315/2013 üleeuroopalise transpordivõrgu arendamist käsitlevate liidu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 661/2010/EL (ELT L 348, 20.12.2013, lk 1).

- (8b) TEN-T põhivõrgu lõpliku väljaarendamise ja tõhusa koostalitlusvõime tagamise tähtsaks eeltingimuseks on samuti lennuväljade ühendamine TEN-T võrguga. Seetõttu on vaja seada prioriteediks lennujaamade ühendamine TEN-T põhivõrguga seal, kus see ühendus puudub.
- (8c) Piiriüleste meetmete kavandamisel ja rakendamisel on vaja kõrget integratsioonitaset. Ilma järgmisi näiteid tähtsuse järjekorda seadmata, võiks seda integratsiooni tõendada ühtse projektiettevõtja, ühise juhtimisstruktuuri, kahepoolse õigusraamistiku loomise, määruse (EL) nr 1315/2013 artikli 47 kohase rakendusakti kaudu või mis tahes muu koostöövormi abil.
- (9) Selleks et võtta arvesse suurenevaid transpordivoogusid ja võrgu arengut, tuleks kohandada põhivõrgukoridoride trasside ja nende eelnevalt kindlaksmääratud lõikude loendit. Kohandada tuleks proportsionaalselt, et säilitada koridoride arengu ja sellekohase tegevuse koordineerimise järjepidevus ja tõhusus. Seepärast ei tohiks põhivõrgukoridorid pikeneda rohkem kui 15 %. Põhivõrgukoridoride trasside loendi puhul tuleks õigel ajal võtta arvesse põhivõrgu rakendamise läbivaatamise tulemusi, nagu on ette nähtud määruse (EL) nr 1315/2013 artiklis 54.
- (10) On vaja soodustada investeringuid aruka, säästva, kaasava, ohutu ja turvalise liikuvuse tagamiseks kogu liidus. 2017. aastal esitles komisjon teatist „Säästva liikuvuse suunas“,⁶ mis sisaldab suurt hulka algatusi, kuidas muuta liiklus ohutumaks, soodustada teemaksuga arukat maksustamist, vähendada CO₂-heidet, õhusaastet ja liiklusummikute arvu, edendada ühendatud ja automatiseeritud liikuvust ning tagada töötajatele nõuetekohased tingimused ja puhkeajad. Asjakohasel juhul peaks liit neid algatusi käesoleva programmi alusel toetama.

⁶ Komisjoni teatis „Säästva liikuvuse suunas – Tegevuskava sotsiaalselt õiglaseks üleminekuks puhtale, konkurentsivõimelisele ja ühendatud liikuvusele kõigi jaoks“ (COM(2017) 283).

- (11) TEN-T suunistes nõutakse uute tehnoloogialahenduste ja innovatsiooniga seoses, et TEN-T peab võimaldama vähendada kõigi transpordiliikide CO₂-heidet ning soodustama energiatõhusust ja alternatiivkütuste kasutamist. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2014/94/EL⁷ on kehtestatud ühine meetmeraamistik alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtuks liidus, et minimeerida naftasõltuvust ja leevendada transpordi keskkonnamõju, ning selle kohaselt peavad liikmesriigid tagama üldkasutatavate laadimispunktide või tanklate olemasolu 31. detsembriks 2025. Nagu komisjoni 2017. aasta novembri ettepanekutes⁸ rõhutatud, on vähese CO₂-heitega liikuvuse edendamiseks vaja terviklikku meetmekogumit, sealhulgas rahalist toetust juhul, kui turutingimused tegevust piisavalt ei stimuleeri.
- (12) Seoses sellega on komisjon oma teatises „Kestlik liikuvus Euroopas – ohutu, ühendatud ja keskkonnahoidlik“⁹ rõhutanud, et automatiseeritud sõidukid ja täiustatud ühendussüsteemid muudavad sõidukid ohutumaks, lihtsamini jagatavaks ja kättesaadavamaks kõikidele kodanikele, sealhulgas nende jaoks, kes praegu võivad olla liikuvusteenustest ära lõigatud, näiteks eakamad ja puudega inimesed. Sellega seoses esildas komisjon ELi strateegilise tegevuskava liiklusohutuse kohta ja tegi ettepaneku vaadata läbi direktiiv 2008/96/EÜ maanteeinfrastruktuuri ohutuse korraldamise kohta.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta direktiiv 2014/94/EL alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu kohta (ELT L 307, 28.10.2014, lk 1).

⁸ Komisjoni teatis „Euroopa vähese heitega liikuvuse strateegia elluviimine – Euroopa Liit, mis kaitseb planeeti, avardab oma kodanike võimalusi ning kaitseb oma tööstust ja töötajaid“ (COM(2017) 675).

⁹ COM(2018) 293.

- (13) [Transpordiprojektide edukamaks lõpuleviimiseks võrgu vähem arenenud osades tuleks programmile üle kanda Ühtekuuluvusfondi eraldised, et rahastada sellest fondist toetuse saamise tingimustele vastavate liikmesriikide transpordiprojekte. Rahastamiskõlblike projektide valimise esimeses etapis tuleks 70 % ülekantud vahendite puhul arvesse võtta Ühtekuuluvusfondist riikidele tehtavaid eraldisi. Ülejäänud 30 % ülekantud vahenditest tuleks jaotada Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavate liikmesriikide projektide vahel, lähtudes konkurentsi põhimõttest ning seades prioriteediks piiriülesed ja puuduvad ühendused. Komisjon peaks abistama Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavaid liikmesriike asjakohaste projektide ettevalmistamisel, eelkõige tugevdades asjaomaste riigiasutuste institutsioonilist suutlikkust.]
- (14) Pärast 2017. aasta novembri ühisteatist sõjaväelise liikuvuse parandamise kohta Euroopa Liidus¹⁰ rõhutati komisjoni ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja poolt 28. märtsil 2018 vastu võetud sõjaväelise liikuvuse tegevuskavas¹¹, et transporditaristupoliitika pakub selget võimalust suurendada kaitsevajaduste ja TEN-T koostoimet. Kõnealuses tegevuskavas on märgitud, et nõukogul palutakse 2018. aasta keskpaigaks kaaluda sõjaväe nõudmisi seoses transporditaristuga ja need nõudmised kinnitada ning et 2019. aastaks selgitavad komisjoni talitused välja sõjaväetranspordi jaoks sobivad üleeuroopalise transpordivõrgu osad, sealhulgas olemasoleva taristu ajakohastamisvajadused. Kaheotstarbeliste projektide ellurakendamise rahastamisel liidu vahenditest tuleks kasutada spetsiaalseid tööprogramme, milles on täpselt kindlaks määratud tegevuskavas määratletud kohaldatavad nõuded.

¹⁰ JOIN(2017) 41.

¹¹ JOIN(2018) 5.

- (15) TEN-T suunistes tunnistatakse, et üldvõrk tagab juurdepääsu ja ühenduvuse kõigile liidu piirkondadele, kaasa arvatud kaugetele, saare- ja äärepoolseimatele piirkondadele. Peale selle, teatistes „Tugevam uuendatud strateegiline partnerlus ELi äärepoolseimate piirkondadega“¹² seadis komisjon tähelepanu keskmesse äärepoolseimate piirkondade transpordivajadused ja selle, et neid vajadusi peaks rahastama liit, sealhulgas programmi alusel.
- (16) Pidades silmas märkimisväärsed investeeringuid, mida on vaja TEN-T põhivõrgu lõplikuks väljaarendamiseks 2030. aastaks (hinnanguliselt 350 miljardit eurot aastatel 2021–2027) ja TEN-T üldvõrgu väljaarendamiseks 2050. aastaks ning dekarboniseerimiseks, digiteerimiseks ja linnaarenduseks (hinnanguliselt 700 miljardit eurot aastatel 2021–2027), on asjakohane kõige tõhusamalt ära kasutada liidu mitmesuguseid rahastamisprogramme ja -vahendeid ning sellega maksimeerida liidu toetatavate investeeringute lisaväärtust. See saavutatakse ühtlustatud investeerimismenetlusega, mis tagab läbipaistvuse kogu transpordivaldkonnas ja kooskõla muude asjakohaste liidu programmidega, eelkõige Euroopa ühendamise rahastuga, Euroopa Regionaalarengufondiga (ERF), Ühtekuuluvusfondiga ja InvestEU fondiga. Vajaduse korral tuleks eelkõige arvesse võtta soodustavaid tingimusi, mis on üksikasjalikult esitatud määruse (EL) XXX [millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning nimetatud fondide ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse rahastamisvahendi finantseeskirjad (edaspidi „ühissätete määrus“) IV lisas.

¹² COM(2017) 623.

- (17) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 347/2013¹³ määratakse kindlaks üleeuroopalise energiataristuga seotud prioriteedid, mis on vaja rakendada 2020. aastaks, et täita liidu energia- ja kliimapoliitika eesmärgid; samuti esitatakse selles eeskirjad, mille alusel saab välja selgitada kõnealuste prioriteetide rakendamiseks vajalikud ühishuviprojektid, sätestatakse meetmed seoses lubade andmisega, avalikkuse kaasamisega ja reguleerimisega, et kiirendada ja/või hõlbustada kõnealuste projektide rakendamist, sh kriteeriumid, mille alusel otsustatakse selliste projektide üldine vastavus liidu rahalise abi saamise tingimustele.
- (18) [Taastuvenergiaallikaid käsitlevas uuesti sõnastatud] direktiivis rõhutatakse vajadust luua toetav raamistik, mis hõlmaks liidu vahendite paremat kasutamist, ja panna erilist rõhku meetmetele, millega toetatakse piiriülest koostööd taastuvenergiavaldkonnas.
- (19) Taastuvenergiavaldkonna arendamisel jääb küll prioriteediks võrgutaristu lõplik väljaarendamine, ent sellekohase piiriülese koostöö lisamine kajastab algatuse „Puhas energia kõikidele eurooplastele“ raames võetud seisukohta, millega nähakse ette ühiselt saavutada taastuvenergia osakaalu oluline kasv aastaks 2030, ning pikaajaliste dekarboniseerimiseesmärkide muutunud poliitilist konteksti.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).

- (20) Liidu dekarboniseerimisalase tegevuskava seisukohalt on olulised innovatiivsed taristualased tehnoloogialahendused, mis võimaldavad üle minna vähese CO₂-heitega energia- ja liikuvussüsteemidele ning suurendada tarnekindlust. Eelkõige 23. novembri 2017. aasta teatises „Euroopa energiavõrkude tugevdamine“¹⁴ rõhutas komisjon asjaolu, et olukorras, kus 2030. aastaks toodetakse pool elektrienergiast taastuvenergiast, sunnib elektrienergia selline osatähtsus seni fossiilkütustel töötavaid sektoreid, näiteks transporti, tööstust ning kütmise ja jahutamise tegelevaid ettevõtjaid, üha enam pöörama tähelepanu dekarboniseerimisele ning et sellest tulenevalt on üleeuroopalise energiataristu poliitikas üha suurema tähelepanu all elektrivõrkude ühendamise, elektrienergia salvestamise ja tarkvõrkude projektid. Selleks et toetada liidu dekarboniseerimiseesmärke, tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta ja esmatahtsana käsitada tehnoloogialahendusi ja projekte, mis aitavad üle minna vähese CO₂-heitega majandusele. Komisjoni eesmärk on suurendada tarkvõrkude, CO₂ innovaatilise säilitamise ja CO₂ transportimise selliste piiriüleste projektide arvu, mida toetatakse programmi vahenditest.
- (20a) Piiriülesed taastuvenergiaprojektid peavad võimaldama taastuvenergia kulutõhusat kasutamist liidus, võimaldama jõuda liidu siduva eesmärgini saavutada 2030. aastaks taastuvenergia vähemalt 32 % osakaal, nagu on osutatud [ettepaneku COM(2016) 767 kohaselt uuesti sõnastatud direktiivi 2009/28/EÜ] artiklis 3, ning aitama kaasa uuenduslike taastuvenergiatehnoloogiate strateegilisele rakendamisele. Rahastamiskõlblikke tehnoloogiaid illustreerivad näited on muu hulgas taastuvenergia tootmine maismaa ja avamere tuulikute abil, päikeseenergia, säästev biomass, ookeanienergia, geotermiline energia või nende kombinatsioonid; nende võrku ühendamine ja lisaelemendid, nagu ladustamise või muundamise rajatised. Rahastamiskõlblikud meetmed ei piirdu elektrisektoriga ning võivad hõlmata ka teisi energiakandjaid ja potentsiaalseid sektorite ühendamisi, näiteks kütmis- ja jahutamise-, elektri jõul gaasi tootmise, ladustamise- ja transpordisektoriga. Loetelu ei ole ammendav, et säilitada paindlikkus seoses tehnoloogiaarenduste ja -arenguga. Sellised projektid ei tähenda tingimata füüsilist ühendust koostööd tegevate liikmesriikide vahel. Need projektid võivad asuda ainult ühe asjaomase liikmesriigi territooriumil, tingimusel et kohaldatakse lisa IV osa üldisi kriteeriume.

¹⁴ COM(2017) 718.

- (20b) Erilist tähelepanu tuleks ELi toetuste puhul pöörata energiaalastele piiriülestele ühendustele, sealhulgas nendele, mis on vajalikud elektrivõrkude ühendamise alaste eesmärkide saavutamiseks, eelkõige Euroopa Ülemkogu 2020. aastaks seatud elektrivõrkude ühendatuse 10 % eesmärk. Elektrivõrkudevaheliste ühenduste kasutuselevõtt on turgude integreerimiseks olulise tähtsusega, võimaldades süsteemis kasutada rohkem taastuvenergiaallikaid ning saades kasu nende erinevast nõudlusest ja taastuvenergiaallikate tarneportfellist, avamere tuuleenergia võrgustikest ja arukate võrkude kasutamisest, integreerides kõik riigid likviidsetesse ja konkurentsivõimelistesse energiaturgudesse.
- (21) Digitaalse ühtse turu saavutamise aluseks on digitaalse ühenduvuse taristu. Euroopa tööstussektori digiteerimine ning selliste sektorite nagu transport, energeetika, tervishoid ja avalik haldus ajakohastamine sõltuvad üldisest juurdepääsust usaldusväärsetele ja taskukohastele suure ning ülisuure läbilaskevõimega võrkudele. Digitaalne ühenduvus on muutunud üheks otsustavaks teguriks, mille abil vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi, ajakohastada kohapealset majandust ning toetada majandustegevuse mitmekesistamist. Programmi rakendusala digitaalse ühenduvuse taristu valdkonnas tuleks kohandada nii, et võetaks arvesse selle kasvavat mõju majandusele ja kogu ühiskonnale. Seepärast on vaja kindlaks määrata liidu digitaalse ühtse turu nõuetele vastavad digitaalse ühenduvuse taristu ühishuviprojektid ning tunnistada kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 283/2014¹⁵.

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta määrus (EL) nr 283/2014, milles käsitletakse üleeuroopalisi telekommunikatsioonitaristu valdkonna võrke hõlmavaid suuniseid ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1336/97/EÜ (ELT L 86, 21.3.2014, lk 14).

- (22) Teatistes „Ühenduvus konkurentsivõimelise digitaalse ühtse turu jaoks – Euroopa gigabitiühiskonna poole“¹⁶ (gigabitiühiskonna strateegia) on seatud 2025. aasta strateegilised eesmärgid digitaalse ühenduvuse taristusse tehtavate investeeringute optimeerimist silmas pidades. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2018/XXX¹⁷ [Euroopa elektroonilise side seadustiku kohta] on muu hulgas seatud eesmärgiks luua õiguskeskkond, mis stimuleeriks erainvesteeringuid digitaalse ühenduvuse võrkudesse. Sellegipoolest on selge, et paljudes liidu piirkondades ei ole majanduslikult otstarbekas võrke välja arendada – seda mitmesuguste selliste tegurite tõttu nagu kaugel asukoht ning territoriaalne ja geograafiline eripära, väike rahvastikutihedus ning mitmesugused sotsiaal-majanduslikud tegurid. Seetõttu tuleks programmi kohandada nii, et see aitaks kaasa nende gigabitiühiskonna strateegias esitatud strateegiliste eesmärkide saavutamisele ning täiendaks toetust, mis ülisuure läbilaskevõimega võrkudele on ette nähtud muude programmidega, eelkõige ERFist, Ühtekuuluvusfondist ja InvestEU fondist.
- (23) Ehkki kõik internetiga ühendatud digitaalse ühenduvuse võrgud on olemuselt üleeuroopalised – seda peamiselt rakenduste ja nende võimaldatavate teenuste toimimise tõttu, tuleks programmi alusel antava toetuse puhul esikohale seada meetmed, mis eeldatavalt mõjutavad kõige rohkem digitaalset ühtset turgu, pidades muu hulgas silmas seda, et need on kooskõlas gigabitiühiskonna strateegiat käsitlevas teatistes esitatud eesmärkidega, aga ka majanduse ja ühiskonna digiteerumist, võttes arvesse turuhäireid ja täheldatud rakendamistakistusi.

¹⁶ COM(2016) 587.

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/XXX, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT L lk ...).

- (24) Koolid, ülikoolid, raamatukogud, kohalikud, piirkondlikud või riiklikud ametiasutused, põhilised avalike teenuste osutajad, haiglad ja meditsiinikeskused, transpordisõlmed ja digilahendusi aktiivselt kasutavad ettevõtted on üksused ja kohad, mis võivad suunata oma asukoha olulisi sotsiaal-majanduslikke arengutendentse. Sellised sotsiaal-majanduslikud keskused peavad eelisjärjekorras saama gigabitiühenduse, et tagada parimate teenuste ja rakenduste kättesaadavus Euroopa kodanikele, ettevõtjatele ja kohalikele kogukondadele. Programm peaks toetama gigabitiühenduse kättesaadavust nende sotsiaal-majanduslike keskuste jaoks, et maksimeerida nende positiivset ülekanduvat mõju majandusele ja ühiskonnale laiemalt, sealhulgas tekitades suurema nõudluse ühenduvuse ja teenuste järele.
- (24a) Digitaalse ühtse turu kitsaskohtadeks ja kasutamata potentsiaaliks on kogu liidu territooriumil ühendamata piirkondi. Enamikes maa- ja äärepoolseimates piirkondades võib kvaliteetsel internetiühendusel olla tähtis roll digitaalse lõhe, isoleerituse ning rahvastiku äravoolu ärahoidmisel, kuna see vähendab kaupade tarnimise ja teenuste osutamise kulusid ning osaliselt kompenseerib kauge asukoha. Kvaliteetne internetiühendus on vajalik uute majandusvõimaluste ärakasutamiseks, näiteks täppispõllumajandusega tegelemiseks või biomajanduse arendamiseks maapiirkondades. Programm peaks tagama Euroopas kõikidele maal ja linnas asuvatele kodumajapidamistele ülisuure läbilaskevõimega püsi- või traadita ühenduse, keskendudes sellistele ühendustele, mille puhul täheldatakse teatavaid turutõrkeid ja mida on võimalik luua vähese osatähtsusega toetuste abil. Programmiga toetatavate meetmete koostoime maksimeerimiseks tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta asjaomases piirkonnas asuvate sotsiaal-majanduslike keskuste kontsentratsiooni taset ja hõlmatused loomiseks vajalikku rahastamise taset. Lisaks peaks programm püüdma hõlmata kodumajapidamisi ja territooriume võimalikult laialdaselt, sest juba hõlmatud piirkonnas esinevaid lünki hiljem täita ei ole majanduslikult otstarbekas.
- (25) Algatusele WiFi4EU tuginedes tuleks programmi raames ka edaspidi toetada kvaliteetset tasuta ja traadita internetiühendust kohalikes avaliku elu keskustes, sealhulgas sellistes avaliku sektori ülesandeid täitvates üksustes nagu riigiasutused, avalike teenuste pakkujad ja avalikkusele ligipääsetavad välialad, et suurendada liidu digitaalset kohalolu kohalikes kogukondades.

- (26) Selleks et järgmise eeldatava põlvkonna digiteenused (näiteks asjade internet ja rakendused, mis peaksid tooma märkimisväärset kasu eri sektoritele ja kogu ühiskonnale) oleksid elujõulised, on vaja katkematut piiriülest hõlmatust 5G-süsteemidega, pidades eelkõige silmas seda, et kasutajatele ja seadmetele oleks internetiühendus tagatud ka siis, kui nad ühest kohast teise liiguvad. Samas on endiselt selgusetu, kuidas jagada 5G-süsteemide kasutuselevõtu kulusid kõnealuste sektorite vahel, ja kommertskasutusega kaasnevad riskid on mõnes valdkonnas väga suured. Ühendatud liikuvuse valdkonna uute rakenduste esimese etapi põhiteemad on maanteekoridorid ja raudteeühendused, mistõttu kuuluvad need esmatahtsad piiriülesed projektid programmi alusel rahastamisele.
- (27) [...]
- (28) Vajalikud on elektroonilise side tuumikvõrgud, sealhulgas merekaablid, mis ühendavad Euroopa territooriume muude mandrite kolmandate riikidega või ühendavad Euroopa saari, äärepoolseimaid piirkondi või ülemeremaid ja -territooriume, sealhulgas liidu territoriaalvete ja liikmesriikide majandusvööndi kaudu, et tagada selle elutähtsa taristu liiasus ning suurendada liidu digivõrkude läbilaskevõimet ja töökindlust, aidates samal ajal kaasa territoriaalsele ühtekuuluvusele. Ilma avaliku sektori toetuseta on sellised projektid aga tihti majanduslikult ebaotstarbekad. Lisaks peaks toetus olema kättesaadav selleks, et täiendada Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ressursi piisava läbilaskevõimega terabitiühendusega.

- (29) Meetmetega, mis aitavad kaasa digitaalse ühenduvuse taristuga seotud ühishuviprojektide elluviimisele, võetakse kasutusele konkreetse projekti jaoks sobivaim tehnoloogia ning samal ajal püütakse leida tasakaalu andmevoo läbilaskevõime, edastamise turvalisuse, võrgu töökindluse ja kulutõhususe seisukohast parimate uusimate tehnoloogialahenduste vahel ning need meetmed tuleks käesolevas määrusest sätestatud kriteeriumidele vastavate tööprogrammide kaudu seada esikohale. Sotsiaal-majandusliku ja keskkonnakasu maksimeerimise huvides võib ülisuure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtmisel hõlmata ka passiivtaristu. Meetmete prioriseerimisel võetakse arvesse ühenduvuse võimalikku positiivset ülekanduvat mõju, näiteks kui kasutusele võetud projekt annab suurema majandusliku põhjenduse selliste tulevaste projektide kasutuselevõtuks, millega hõlmatakse seni kaasamata territooriumid ja elanikkond.
- (30) Liit on välja töötanud oma satelliidipõhise positsioneerimis-, navigatsiooni- ja sünkroniseerimistehnoloogia (EGNOS/Galileo) ning Maa jälgimise süsteemi (Copernicus). EGNOS/Galileo ja Copernicus pakuvad täiustatud teenuseid, millest saavad olulist majanduslikku kasu nii avaliku kui ka erasektori kasutajad. Seepärast peaksid kõik programmi raames rahastatavad transpordi-, energeetika- ja digitaristu meetmed, mis kasutavad positsioneerimis-, navigatsiooni- ja sünkroniseerimistehnoloogiat või Maa jälgimise teenuseid, tehniliselt ühilduma süsteemidega EGNOS/Galileo ja Copernicus.
- (31) Praegu programmi raames 2017. aastal käivitatud esimese segarahastamist käsitleva konkursikutse positiivsed tulemused kinnitasid, et ELi toetuste kasutamine koos rahaliste vahenditega, mis saadakse Euroopa Investeerimispankalt või riiklikelt tugipankadelt või muudelt arenguabi andvatelt ja avaliku sektori finantsasutustelt ning erasektori finantsasutustelt ja investoritelt, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerlussuhete alusel, on asjakohane ja annab lisaväärtust. Seepärast tuleks programmiga jätkuvalt ette näha eriotstarbelised konkursikutsed, mis võimaldavad ühendada ELi toetusi ja muid rahastamisallikaid.

- (32) Käesoleva programmi poliitikaeesmärke täidetakse ka InvestEU fondi [...] poliitikaharusse kuuluvate rahastamisvahendite ja eelarvetagatisega. Programmi meetmeid tuleks kasutada ka turutõrgete või ebaoptimaalsete investeerimisolukordade kõrvaldamiseks, eelkõige juhul, kui meetmed ei ole majanduslikult tasuvad, proportsionaalselt ja erarahastamist dubleerimata või seda kõrvale tõrjumata ning neil peab olema selge lisaväärtus Euroopa jaoks.
- (33) Selleks et soodustada innovatsioonitsükli terviklikku arengut, on vaja tagada ELi teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammide raames väljatöötatud innovatiivsete lahenduste ning Euroopa ühendamise rahastust toetatavate innovatiivsete lahenduste vastastikune täiendavus. Koostoime programmiga „Euroopa horisont“ aitab selleks tagada järgmise: a) selgitatakse välja ELi transpordi-, energeetika- ja digisektori teadus- ja innovatsioonivajadused ning kehtestatakse need programmi „Euroopa horisont“ strateegilise planeerimise raames; b) Euroopa ühendamise rahastust toetatakse transpordi-, energeetika- ja digitaristu innovatiivse tehnoloogia ja innovatiivsete lahenduste, eelkõige programmi „Euroopa horisont“ raames väljatöötatavate tehnoloogialahenduste ulatuslikku arendamist ja kasutuselevõttu; c) lihtsustatakse teabe ja andmete vahetamist programmi „Euroopa horisont“ ja Euroopa ühendamise rahastu vahel, seades näiteks tähelepanu keskmise programmi „Euroopa horisont“ raames väljatöötatud tehnoloogialahendused, mis on valmis turustamiseks ja mille võiks edaspidi kasutusele võtta Euroopa ühendamise rahastu kaudu.
- (34) Käesoleva määrusega kehtestatakse kogu ajavahemikku 2021–2027 hõlmav rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu peamine juhis [reference to be updated as appropriate according to the new inter-institutional agreement: Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel 2. detsembril 2013. aastal eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta sõlmitud institutsioonidevahelise kokkuleppe¹⁸ punkti 17 tähenduses].

¹⁸ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

- (35) Liidu tasandil moodustab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta raamistiku, milles tehakse kindlaks riikide reformiprioriteedid ja jälgitakse nende rakendamist. Liikmesriigid töötavad välja oma mitmeaastase investeerimisstrateegia nende reformiprioriteetide toetamiseks. Need strateegiad tuleks esitada koos iga-aastaste riiklike reformikavadega, et anda ülevaade prioriteetsetest investeerimisprojektidest, mida tuleb riiklikest ja/või liidu vahenditest toetada, ja et neid projekte koordineerida. Samuti peaksid need olema suunatud sellele, et liidu rahalisi vahendeid kasutataks järjekindlalt ja vajaduse korral maksimeeritaks lisaväärtust, mis saadakse eeskätt programmidest, mida liit toetab ERFist, Ühtekuuluvusfondist, Euroopa investeringute stabiliseerimise vahendist, InvestEU fondist ja Euroopa ühendamise rahastust. Vastavalt asjaoludele tuleks rahalist toetust kasutada ka kooskõlas liidu ja riiklike energia- ja kliimakavadega.
- (36) Käesolevas määruses kohaldatakse horisontaalseid finantseeskirju, mille Euroopa Parlament ja nõukogu on võtnud vastu Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 322 alusel. Need eeskirjad on sätestatud finantsmääruses ning neis on sätestatud eelkõige eelarve koostamise ja täitmise kord toetuste, hangete ja auhindade kaudu ning kaudse rahastamise kaudu ja on ette nähtud eelarvevahendite käsutajate vastutuse kontroll. [ELi toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastu võetud eeskirjades on käsitletud ka liidu eelarve kaitsmist juhul, kui liikmesriikides esineb üldisi puudusi õigusriigi toimimises, sest õigusriigi põhimõtte austamine on usaldusväärse finantsjuhtimise ja tulemusliku ELi-poolse rahastamise oluline eeltingimus.]
- (37) Käesoleva määrusega ette nähtud rahastamisliikide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda nende võimest saavutada meetmete erieesmärgid ja tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollidega seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. See peaks hõlmama kindlasummaliste maksete, kindlamääraliste maksete ja ühikuhindade kasutamise kaalumist ning finantsmääruse artikli 125 lõike 1 kohaste kuludega mitteseotud rahastamisvahendite kasutamist.

- [(38) Euroopa Majanduspiirkonda kuuluvad kolmandad riigid võivad liidu programmides osaleda koostöö raames, mis loodi Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga, milles on sätestatud nende programmide rakendamine kõnealuse lepingu kohaselt tehtava otsuse alusel. Kolmandad riigid võivad osaleda ka muude õiguslike vahendite alusel. Käesolevas määruses tuleks kehtestada erisäte, et anda vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF) ja Euroopa Kontrollikoja õigused ja juurdepääs, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks.]
- (39) Finantsmääruses kehtestatakse toetuste andmise eeskirjad. Selleks et võtta arvesse programmiga toetatavate meetmete eripära ja tagada nende järjekindel rakendamine programmiga hõlmatud sektorites, on vaja ette näha lisanäitajad seoses meetmete rahastamiskõlblikkuse ja hindamiskriteeriumidega.

- (40) Vastavalt finantsmäärusele, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013,¹⁹ nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2988/95,²⁰ nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96²¹ ja nõukogu määrusele (EL) 2017/193²² tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise ja pettuste ärahoidmist, avastamist, korrigeerimist ja uurimist, kaotatud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud summade tagasinõudmist ja vajaduse korral halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige võib Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) korraldada haldusjuurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013 ning nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 sätetele ja neis määrustes sätestatud korras, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Vastavalt määrusele (EL) 2017/1939 võib Euroopa Prokuratuur uurida pettusi ja muid kuritegusid, mis mõjutavad liidu finantshuve, ja esitada nende kohta süüdistusi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2017/1371²³. Finantsmääruse kohaselt peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd ja andma komisjonile, OLAFile, Euroopa Prokuratuurile ja Euroopa Kontrollikojale vajalikud õigused ja juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annaksid samaväärsed õigused.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999, (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

²⁰ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

²¹ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

²² Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

- (41) Vastavalt [reference to be updated as appropriate according to the new decision on OCTs: nõukogu otsuse 2013/755/EL²⁴ artiklile 94] on ülemeremaal ja -territooriumidel asuvad isikud ja üksused rahastamiskõlblikud, kui programmi eeskirjadest ja eesmärkidest või võimalikest kokkulepetest liikmesriigiga, millega vastav ülemeremaa või -territoorium on seotud, ei tulene teisiti.
- (42) Liit peaks püüdma saavutada sidususe ja koostoime oma välispoliitikaprogrammidega, sealhulgas ühinemiseelse abiga, lähtudes kohustustest, mis on esitatud teatises „Lääne-Balkani riikide reaalne ELiga ühinemise väljavaade ning ELi tõhustatud koostöö nende riikidega“²⁵.
- (43) Kui kolmandad riigid või kolmandates riikides asutatud üksused osalevad ühishuviprojekte või piiriüleseid taastuenergiaprojekte rakendada aitavates meetmetes, peaks rahaline toetus olema kättesaadav üksnes juhul, kui see on hädavajalik kõnealuste projektide eesmärkide saavutamiseks. Mis puudutab piiriüleseid taastuenergiaprojekte, siis peaks ühe või mitme liikmesriigi ja kolmanda riigi (sealhulgas energiaühenduse) vahelises koostöös täitma Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/XXX [taastuenergia direktiiv] artiklis 11 sätestatud tingimusi seoses vajadusega füüsilise ühenduse järele ELiga.
- (44) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe²⁶ punktidele 22 ja 23 tuleb programmi hinnata teabe alusel, mis on kogutud konkreetsete järelevalvenõuete alusel, vältides samal ajal ülereguleerimist ja halduskoormust, eelkõige liikmesriikides. Komisjon peaks korraldama hindamised ning edastama nende tulemused Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele, et hinnata rahastamise tulemuslikkust ja tõhusust ning selle mõju programmi üldeesmärkide saavutamisele.

²⁴ ELT L 344, 19.12.2013, lk 1.

²⁵ COM(2018) 65.

²⁶ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel 13. aprillil 2016 sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe; ELT L 123, 12.5.2016, lk 1–14.

- (45) Selleks et anda aru programmi raames tehtud edusammudest käesolevas määruses sätestatud üld- ja erieesmärkide saavutamisel, tuleks rakendada näitajaid sisaldavaid nõuetekohaseid järelevalve- ja aruandlusmeetmeid. Selline aruandluskord peaks tagama, et programmi rakendamise ja selle tulemuste järelevalve andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal. Programmi seisukohast asjakohaste andmete kogumiseks tuleb liidu vahendite saajatele kehtestada proportsionaalsed aruandlusnõuded.
- (46) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamise ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda tööprogrammide vastuvõtmise volitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011²⁷.
- (47) Selleks et vajaduse korral kohandada programmi järelevalveks kasutatavaid näitajaid, transpordisektoris igale erieesmärgile eraldatud eelarvevahendite soovituslikke protsendimäärasid ja transpordi üldvõrgu koridoride määratlust, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte käesoleva määruse lisa I, II ja III osa muutmiseks. On eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et need konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (48) Seepärast tuleks määrused (EL) nr 1316/2013 ja (EL) nr 283/2014 selguse huvides kehtetuks tunnistada. Samas peaks määruse (EL) nr 1316/2013 (millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 913/2010 lisa)²⁸ artikkel 29 kaubaveokoridoride loetelu osas kehtima jääma.
- (49) Selleks et käesoleva määrusega ettenähtud rakendusakte oleks võimalik õigel ajal vastu võtta, peab määrus jõustuma kohe pärast selle avaldamist,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2010. aasta määrus (EL) nr 913/2010 konkurentsivõimeliseks kaubaveoks kasutatava Euroopa raudteevõrgustiku kohta (ELT L 276, 20.10.2010, lk 22).

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega luuakse Euroopa ühendamise rahastu (edaspidi „programm“).

Selles sätestatakse programmi eesmärgid, eelarve aastateks 2021–2027, liidupoolse rahastamise vormid ja sellise rahastamise eeskirjad.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruks kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „meede“ – mis tahes rahaliselt ja tehniliselt sõltumatuna määratletud ning ajaliselt piiritletud tegevus, mis on vajalik projekti rakendamiseks;
- b) „alternatiivkütused“ – direktiivi 2014/94/EL artikli 2 punktis 1 määratletud alternatiivkütused;
- c) [...]
- d) „segarahastamistoiming“ – ELi eelarvest toetatavad meetmed, sealhulgas määruse (EL, Euratom) 2018/XXX (edaspidi „finantsmäärus“) artikli [2 punkti 6] kohased segarahastamisvahendid, milles ühendatakse tagastamatus vormis antav toetus ja/või ELi eelarvest toetatavad rahastamisvahendid ning arengut rahastavate või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste rahastamisvahenditest ning erasektori finantseerimisasutuste või investorite rahastamisvahenditest antav tagastatavas vormis toetus;

- e) „üldvõrk“ – määruse (EL) nr 1315/2013 II peatüki kohaselt kindlaks määratud transporditaristu;
- f) „põhivõrk“ – määruse (EL) nr 1315/2013 III peatüki kohaselt kindlaks määratud transporditaristu;
- g) „põhivõrgukoridorid“ – põhivõrgu kooskõlastatud rakendamist lihtsustav vahend vastavalt määruse (EL) nr 1315/2013 IV peatükis sätestatule ja käesoleva määruse lisa III osas esitatud loetelule;
- ga) „piiriülene ühendus“ – transpordisektoris ühishuvi pakkuv projekt, mis tagab TEN-T võrgu katkematuse kahe liikmesriigi vahel või liikmesriigi ja selle naaberriigi vahel;
- gb) „puuduv ühendus“ – transpordisektoris TEN-T võrgu puuduv taristukomponent, mis ei võimalda TEN-T võrgu katkematust ja nõuab investeerimist taristukomponenti;
- gc) „kahesuguse kasutusega taristu“ – transpordivõrgu taristu, mis vastab nii kaitsesektori kui ka tsiviilelanikkonna vajadustele;
- h) „piiriülene taastuvenergiaprojekt“ – projekt, mis on välja valitud või vastab tingimustele, et saada välja valitud vähemalt kahe liikmesriigi vahel või vähemalt ühe liikmesriigi ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2018/XXX²⁹ [taastuvenergia direktiiv] määratletud kolmanda riigi või riikide vahelise koostöölepingu või mõne muu kokkuleppe alusel taastuvenergia kavandamise või kasutuselevõtu valdkonnas kooskõlas käesoleva määruse lisa IV osas sätestatud kriteeriumidega;
- i) „digitaalse ühenduvuse taristu“ – ülisuure läbilaskevõimega võrgud, 5G-süsteemid, ülikvaliteetsed kohalikud traadita internetiühendused, tuumikvõrgud ning transpordi- ja energiataristuga otseselt liidetud toimivad digiplatvormid;

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... direktiiv (EL) 2018/XXX taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT C , , lk .).

- j) „5G-süsteemid“ – digitaristu elementide kogum, mis põhineb mobiilside ja traadita side tehnoloogia üleilmselt kokkulepitud standarditel ning mida kasutatakse täiustatud käitumiskarakteristikutega, näiteks ülisuure andmeedastuskiiruse ja läbilaskevõimega, lühikese latentsusajaga ühendustega ning ülitöökindlate ühenduvusteenustega ja lisaväärtusega teenuste puhul või paljude omavahel ühendatud seadmete töö toetamiseks;
- k) „5G-koridor“ – maantee-, raudtee- või siseveetranspordi marsruut, mis on täielikult hõlmatud digitaalse ühenduvuse taristuga, eelkõige 5G-süsteemidega, ning võimaldab katkematult osutada koostoimivaid digiteenuseid, näiteks ühendatud ja automatiseeritud liikuvusteenuseid või samalaadseid aruka liikuvuse raudteeteenuseid;
- l) „transpordi- ja energiataristuga otseselt seotud toimivad digiplatvormid“ – füüsilised ja virtuaalsed info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi „IKT“) vahendid, mida kasutatakse lisaks kommunikatsioonitaristule ning mis toetavad transpordi- ja/või energiataristu andmete voogu, säilitamist, töötlemist ja analüüsi;
- m) „ühishuviprojekt“ – määrustes (EL) nr 1315/2013 või (EL) nr 347/2013 või käesoleva määruse artiklis 8 määratletud projekt;
- n) „uuringud“ – projekti rakendamise ettevalmistamiseks vajalik tegevus, nt ettevalmistavad, kaardistamis-, teostatavus- ja hindamisuuringud, katsed ning kinnitavad uuringud, sh tarkvara kujul, ning kõik muud tehnilised tugimeetmed, sh eeltööd, et projekt määratleda ja seda arendada ning otsustada selle rahastamise üle, nt asjaomaseid asukohti käsitleva eelteabe kogumine ning finantspaketi ettevalmistamine;
- o) „sotsiaal-majanduslikud keskused“ – üksused, mis tänu oma eesmärgile, laadile või asukohale võivad otseselt või kaudselt anda olulist sotsiaal-majanduslikku kasu oma ümbruskonna kodanikele, ettevõtjatele ja kogukondadele;
- p) „kolmas riik“ – riik, mis ei ole Euroopa Liidu liikmesriik;
- q) „ülisuure läbilaskevõimega võrk“ – direktiivi (EL) 2018/XXX [Euroopa elektroonilise side seadustiku direktiiv] artikli [2 lõikes 2] määratletud võrk;

- r) „tööd“ – koostisosade, süsteemide ja teenuste, sh tarkvara ostmine, tarnimine ja kasutuselevõtmine ning projektiga seotud arendus-, ehitus- ja paigaldustegevus, paigaldiste vastuvõtmine ning projekti käivitamine.

Artikkel 3

Eesmärgid

1. Programmi üldeesmärk on arendada ja ajakohastada üleeuroopalisi transpordi-, energia- ja digivõrke, viia nende rajamine lõpule ning soodustada piiriülest koostööd taastuvenergia valdkonnas, võttes arvesse pikaajalisi dekarboniseerimiskohustusi, territoriaalset ühtekuuluvust ja siseturu integreerimist ning pannes rõhku sektorite koostoimele.
2. Programmi erieesmärgid on järgmised:
 - a) transpordisektoris:
 - i) kooskõlas määruse (EL) nr 1315/2013 eesmärkidega aidata arendada ühishuviprojekte, mis on seotud tõhusate, omavahel ühendatud ja mitmeliigiliste võrkudega ning taristuga aruka, säästva, kaasava, ohutu ja turvalise liikuvuse jaoks;
 - ii) aidata arendada tsiviil- ja sõjaliseks kasutamiseks ette nähtud kaheotstarbelist transporditaristut, eesmärgiga parandada sõjaväelist liikuvust ELis ja sellest väljaspool;
 - b) energeetikasektoris aidata arendada ühishuviprojekte, mis on seotud energia siseturu parema lõimimisega, piiri- ja sektoriüleste võrkude koostalitlusega, soodustades dekarboniseerimist ja tagades varustuskindluse, ning lihtsustada piiriülest koostööd taastuvenergia valdkonnas;

- c) aidata digisektoris kasutusele võtta ülisuure läbilaskevõimega digivõrke ja 5G-süsteeme, et suurendada digitaalsete tuumikvõrkude töökindlust ja läbilaskevõimet, ning digiteerida transpordi- ja energiavõrk.

Artikkel 4

Eelarve

1. Rahastamispakett programmi rakendamiseks aastatel 2021–2027 on [42 265 493 000 eurot jooksevhindades].
2. See summa jaotatakse järgmiselt:
 - a) [30 615 493 000 eurot] artikli 3 lõike 2 punktis a osutatud erieesmärkide jaoks ja sellest:
 - i) [12 830 000 000 eurot] saadakse Euroopa strateegiliste investeeringute valdkonnast;
 - ii) [11 285 493 000 eurot] [paigutatakse ümber Ühtekuuluvusfondist ja seda kasutatakse kooskõlas käesoleva määrusega üksnes Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavates liikmesriikides];
 - iii) [6 500 000 000 eurot] saadakse kaitsevaldkonnast artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud erieesmärgi jaoks;
 - b) [8 650 000 000 eurot] eraldatakse artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärgi jaoks ja sellest kuni 15 % piiriüleste taastuvenergiaprojektide jaoks;
 - c) [kuni 3 000 000 000 eurot] eraldatakse artikli 3 lõike 2 punktis c osutatud erieesmärkide jaoks.
3. Komisjon ei tohi kõrvale kalduda lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud summadest.

4. Lõikes 1 osutatud summast võib kuni 1 % kasutada programmi ja sektoripõhiste suuniste rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistoiminguteks, sealhulgas ettevõtte infotehnoloogiasüsteemide jaoks. Samuti võib neid summasid kasutada projektide ettevalmistamist toetavate meetmete rahastamiseks.
5. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel toimuva tegevusega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitmele aastale.
6. Ilma et see piiraks finantsmääruse kohaldamist, võivad esimesse tööprogrammi lisatud projektidest tulenevate meetmete kulutused olla rahastamiskõlblikud alates 1. jaanuarist 2021.
7. [Ühtekuuluvusfondist ümberpaigutatud summat rakendatakse kooskõlas käesoleva määrusega, kui lõikest 8 ei tulene teisiti ja ilma, et see piiraks artikli 14 lõike 2 punkti b kohaldamist.]
8. [Ühtekuuluvusfondist ümberpaigutatud summadest 30 % tehakse kohe kättesaadavaks kõnealusest fondist toetuse saamise tingimustele vastavatele liikmesriikidele, et rahastada transporditaristuprojekte kooskõlas käesoleva määrusega, seades prioriteediks piiriülesed ja puuduvad ühendused. Kuni 31. detsembrini 2023 järgitakse rahastamiskõlblike projektide valimisel Ühtekuuluvusfondist riikidele tehtavaid eraldi, võttes arvesse 70 % vahendite ümberpaigutamist. Alates 1. jaanuarist 2024 tehakse Euroopa ühendamise rahastusse üle kantud vahendid, mis ei ole transpordiprojektidele määratud, kättesaadavaks kõigile liikmesriikidele, kes vastavad Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele, et nad saaksid rahastada transporditaristu projekte kooskõlas käesoleva määrusega.]
- 8a. Ühtekuuluvusfondist ümberpaigutatud summat ei kasutata sektoriüleste tööprogrammide ja segarahastamistoimingute rahastamiseks.

9. Vahendid, mis on liikmesriikidele eraldatud eelarve jagatud täitmise korras, võib liikmesriikide palvel kanda üle programmile. Komisjon haldab neid vahendeid otse finantsmääruse [artikli 62 lõike 1 punkti a] või kaudselt kõnealuse artikli lõike 1 punkti c alusel. Kõnealuseid vahendeid kasutatakse asjaomaste liikmesriikide huvides.

[Artikkel 5

Programmiga ühinenud kolmandad riigid

1. Programmis võivad osaleda järgmised kolmandad riigid:
- a) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmed, kes on ühtlasi Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) liikmed, vastavalt EMP lepingus sätestatud tingimustele;
 - b) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid kooskõlas asjakohastes raamlepingutes, assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes kehtestatud üldpõhimõtete ja -tingimustega, mis käsitlevad nende osalemist liidu programmides, ning liidu ja nende riikide vahelistes rahvusvahelistes lepingutes sätestatud eritingimustega;
 - c) Euroopa naabruspoliitika alla kuuluvad riigid kooskõlas asjakohastes raamlepingutes, assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes kehtestatud üldpõhimõtete ja -tingimustega, mis käsitlevad nende osalemist liidu programmides, ning liidu ja nende riikide vahelistes rahvusvahelistes lepingutes sätestatud eritingimustega;
 - d) muud kolmandad riigid vastavalt tingimustele, mis on sätestatud erilepingus, millega reguleeritakse asjaomase kolmanda riigi osalemist liidu programmides, tingimusel et selle lepinguga

- on tagatud õiglane tasakaal liidu programmides osaleva kolmanda riigi osamaksete ja saadava kasu vahel;
- on ette nähtud programmides osalemise tingimused, sealhulgas eri programmide osamaksete ja halduskulude kalkulatsioon. Need osamaksed loetakse vastavalt finantsmääruse [artikli 21 lõikele 5] sihtotstarbeliseks tuluks;
- ei ole kolmandale riigile antud otsustusõigust programmi üle;
- on kindlustatud liidu õigused tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve.

2. Ilma et see piiraks määruse (EL) nr 1315/2013 artikli 8 kohaldamist, ei tohi lõikes 1 osutatud kolmandad riigid ja kõnealustes kolmandates riikides asutatud üksused saada rahalist toetust käesoleva määruse alusel, välja arvatud juhul, kui see on hädavajalik konkreetse ühishuviprojekti eesmärkide saavutamiseks ja kui seda antakse artiklis 19 osutatud tööprogrammides sätestatud tingimustel.]

Artikkel 6

ELi-poolse rahastamise rakendamine ja vormid

1. Programmi rakendatakse otsese eelarve täitmise korras vastavalt finantsmäärusele või kaudse eelarve täitmise korras koostöös finantsmääruse artikli [62 lõike 1 punktis c] osutatud asutustega.
2. Programmist võib anda liidu toetusi ükskõik millises finantsmääruses sätestatud vormis, eelkõige toetuste ja hangetena. Sellest võidakse toetada segarahastamistoiminguid kooskõlas InvestEU määrusega ja finantsmääruse X jaotisega. Liidu toetus segarahastamistoimingutele ei tohi ületada 10 % artikli 4 lõikes 1 osutatud eelarvesummast, välja arvatud Ühtekuuluvusfondist ümberpaigutatud summa puhul.

3. Komisjon võib osa programmi rakendamisest delegeerida rakendusametitele kooskõlas finantsmääruse artikliga [69], pidades silmas programmi haldamise ja tõhususe optimaalseid nõudeid transpordi-, energeetika- ja digisektoris.
4. Vastastikuse kindlustusmehhanismi osamaksetega võib katta riske, mis on seotud toetusesaajale määratud vahendite hüvitamisega ning neid osamakseid käsitatakse finantsmääruse kohase piisava tagatisena. Kohaldatakse määruse XXX [successor of the Regulation on the Guarantee Fund] [artikli X] sätteid.

Artikkel 7

Piiriülesed taastuenergiaprojektid

1. Piiriülesed taastuenergiaprojektid lisatakse liikmesriikidevahelisse koostöölepingusse või mõnda muusse kokkuleppesse või liikmesriikide ja direktiivis (EL) 2018/XXX [taastuenergia direktiiv] esitatud kolmandate riikide vahelistesse kokkulepetesse. Need projektid määratakse kindlaks vastavalt käesoleva määruse lisa IV osas sätestatud kriteeriumidele ja menetlusele.
2. 31. detsembriks 2019 võtab komisjon vastu delegeeritud õigusakti kooskõlas käesoleva määruse artikli 23 punktiga d, et veelgi täpsustada valikukriteeriume ja sätestada projektide valimise üksikasjad, ning avaldab metoodika, kuidas hinnata projektide panust üldkriteeriumide täitmisse ning lisa IV osas täpsustatud üldkulusid ja -tulusid.
3. Piiriüleste taastuenergiaprojektide arendamiseks ja väljaselgitamiseks tehtavad uuringud kuuluvad rahastamisele käesoleva määruse alusel.

4. Piiriüleste taastuenergiaprojektidega seotud ehitustööd kuuluvad rahastamisele liidu vahenditest, kui need projektid vastavad järgmistele lisakriteeriumidele:
- a) projekti kulude ja tulude analüüsimisel vastavalt lisa IV osa punktile 3 tõendatakse olulist kulude kokkuhoidu ja/või tulu seoses süsteemide integreerimise, varustuskindluse või innovatsiooniga ning
 - b) taotleja tõendab, et ilma toetuseta ei oleks võimalik projekti ellu viia või ei oleks projekt majanduslikult otstarbekas. Analüüsimisel võetakse arvesse kõiki toetuskavadest saadavaid tulusid.
5. Ehitustööde toetussumma peab olema proportsionaalne lisa IV osa punkti 2 alapunktis b osutatud kulude kokkuhoiu ja/või tuludega ega tohi ületada summat, mis on vajalik projekti elluviimiseks või majandusliku otstarbekuse tagamiseks.
6. Piiriüleste taastuenergiaprojektide hõlbustamisel nähakse programmiga ette koordineeritud rahastamise võimalus [taastuenergia direktiivi (EL) 2018/XXXX] artikli 3 lõikes 5 osutatud taastuenergia kasutuselevõttu toetava raamistikuga ning [määruse (EL) 2018/XXXX (milles käsitletakse energialiidu juhtimist)] artiklis 33 osutatud liidu taastuenergia rahastamismehhanismiga. Artikli 4 lõike 2 punktis b osutatud taastuenergia eesmärkide jaoks jaotatud summat, eelkõige selleks kättesaadavaid vahendeid, võib kasutada [määruse (EL) 2018/XXXX (energialiidu juhtimise kohta)] alusel loodud liidu taastuenergia rahastamismehhanismi kaasrahastamiseks. Euroopa ühendamise rahastu raames piiriüleseid taastuenergiaprojekte käsitleva osa ja määruse [juhtimine] artiklis 33 osutatud liidu taastuenergia rahastamismehhanismi vahelised kaasrahastamise erieeskirjad täpsustatakse taastuenergia rahastamismehhanismi rakendusaktis Euroopa ühendamise rahastu määruse jõustumise ajaks.

Artikkel 8

Digitaalse ühenduvuse taristu valdkonna ühishuviprojektid

1. Digitaalse ühenduvuse taristu valdkonna ühishuviprojektid aitavad kaasa artikli 3 lõike 2 punktis c sätestatud erieesmärkide saavutamisele.
2. Digitaalse ühenduvuse taristu valdkonna ühishuviprojektide arendamiseks ja väljaselgitamiseks tehtavad uuringud kuuluvad rahastamisele käesoleva määruse alusel.
3. Ilma et see piiraks artiklis 13 sätestatud hindamiskriteeriumide täitmist, lähtutakse rahastamisprioriteetide kindlaksmääramisel järgmistest kriteeriumidest:
 - a) prioriteediks seatakse meetmed, mis aitavad võtta kasutusele ülisuure läbilaskevõimega võrgud ja 5G-süsteemid, mis suudavad tagada gigabitiühenduse piirkondades, kus asuvad sotsiaal-majanduslikud keskused, võttes arvesse nende ühenduvusega seotud vajadusi ning täiendavat loodavat hõlmatust kooskõlas lisa V osaga, ning anda sellistele võrkude juurdepääsu. Sotsiaal-majanduslike keskuste puhul võib toetada eraldiseisvat võrgu kasutuselevõttu, kui see ei ole majanduslikult ebaproportsionaalne või füüsiliselt teostamatu.
 - b) meetmed, mis aitavad tagada ülikvaliteetse kohaliku traadita internetiühenduse kohalikes kogukondades kooskõlas lisa V osaga;
 - c) 5G-süsteemide kasutuselevõttu soodustavate meetmete puhul seatakse prioriteediks 5G-koridoride loomine, sealhulgas üleeuroopalistes transpordivõrkudes, võttes tulevikku suunatud lähenemisviisi kasutades arvesse kõigi paigaldatud tehnoloogiliste lahenduste sotsiaal-majanduslikku tähtsust. Arvesse võetakse ka seda, kui suures ulatuses aitab meede katta põhilisi transpordimarsruute, võimaldades koostoimelisi digiteenuseid katkematult osutada. Toetust saada võivate projektide soovituslik loetelu on esitatud lisa V osas;

- d) projektid, mille eesmärk on liitu kolmandate riikidega ühendavate piiriüleste tuumikvõrkude kasutuselevõtmine või tugevdamine ning elektroonilise side võrkude ühenduste tugevdamine liidu territooriumil, sealhulgas merekaablite puhul, seatakse tähtsuse järjekorda vastavalt sellele, kui suur on nende panus selliste elektroonilise side võrkude toimimise, töökindluse ja läbilaskevõime suurendamisse;
- e) [...]
- f) toimivate digiplatvormide väljaarendamist käsitlevate projektide puhul seatakse prioriteediks meetmed, mis põhinevad uusimatel tehnoloogialahendustel, võttes arvesse koostalitluse, küberturvalisuse, andmekaitse ja taaskasutuse aspekte;
- g) kuivõrd kasutuselevõetud tehnoloogia sobib kõige paremini konkreetsele projektile, pakkudes samas välja parima tasakaalu andmevoo läbilaskevõime, edastamise turvalisuse, võrgu töökindluse ja kulutõhususe poolest tipptasemel tehnoloogialahenduste vahel.

II PEATÜKK

OSALEMISTINGIMUSED

Artikkel 9

Rahastamiskõlblikud meetmed

1. Rahastamiskõlblikud on üksnes meetmed, mis aitavad saavutada artiklis 3 osutatud eesmäärke. Sellised meetmed hõlmavad uuringuid, ehitustöid ja muid kaasmeetmeid, mis on vajalikud programmi haldamiseks ja rakendamiseks, ning sektoripõhiseid suuniseid.
2. Transpordisektoris võib liit anda rahalist toetust käesoleva määruse alusel järgmistele meetmetele:
 - a) meetmed, mis on seotud tõhusate, omavahel ühendatud ja mitmeliigiliste võrkudega raudtee-, maantee-, sisevee- ja meretranspordi taristu arendamiseks;
 - i) meetmed, millega kooskõlas määruse (EL) nr 1315/2013 III peatükiga rakendatakse põhivõrk, sealhulgas meetmed, mis on seotud piiriüleste ja puuduvate ühendustega, nagu käesoleva määruse lisa III osas loetletud ühendused, ning määruse (EL) nr 1315/2013 II lisas määratletud linnatranspordisõlmede, meresadamate, siseveesadamate ning raudtee-/maanteeterminalidega. Põhivõrgu rakendamise meetmed võivad hõlmata üldvõrgus asuvaid seonduvaid elemente, kui see on vajalik investeeringute optimeerimiseks ja kooskõlas käesoleva määruse artiklis 19 osutatud tööprogrammides täpsustatud tingimustega;

- ii) meetmed, mis on seotud üldvõrgu piiriüleste ühendustega kooskõlas määruse (EL) nr 1315/2013 II peatükiga, nagu näiteks käesoleva määruse lisa III osas loetletud meetmed, meetmed, mis on seotud sellistes liikmesriikides asuvate üldvõrgu osadega, kellel puudub maismaapiir teise liikmesriigiga, ning meetmed, mis on seotud üldvõrgu väljaarendamise uuringutega;
 - iii) meetmed, millega kooskõlas määruse (EL) nr 1315/2013 II peatükiga rakendatakse ellu äärepoolseimates piirkondades asuvad üldvõrgu lõigud, sealhulgas meetmed, mis on seotud määruse (EL) nr 1315/2013 II lisas määratletud linnatranspordisõlmede, meresadamate, siseveesadamate ning raudtee-/maanteeterminalidega;
 - iv) meetmed, millega toetatakse ühishuviprojekte, et ühendada üleeuroopaline transpordivõrk määruse (EL) nr 1315/2013 artikli 8 lõikes 1 määratletud naaberriikide taristuvõrkudega;
 - v) meetmed, mis on seotud üldvõrgu mere- ja siseveesadamatega kooskõlas määruse (EL) nr 1315/2013 II peatükiga.
- b) aruka, säästva, kaasava, ohutu ja turvalise liikuvusega seotud meetmed:
- i) meetmed, millega toetatakse meremagistraale vastavalt määruse (EL) nr 1315/2013 artiklile 21;
 - ii) meetmed, millega toetatakse vastavate transpordiliikide telemaatiliste rakenduste süsteeme vastavalt määruse (EL) nr 1315/2013 artiklile 31, sealhulgas eelkõige:
 - raudteede puhul: Euroopa raudteeliikluse juhtimissüsteem (ERTMS);
 - siseveeteede puhul: jõeteabeteenused (RIS);
 - maanteetranspordi puhul: arukad transpordisüsteemid (ITS);
 - meretranspordi puhul: laevaliikluse seire- ja teabesüsteem ning e-merendusteenused, kaasa arvatud ühtse liidese teenused, nagu meretranspordi ühtne liides, sadamakogukonna teabesüsteemid ja asjaomased tolliteabesüsteemid;

- lennutranspordi puhul: lennuliikluse korraldamise süsteemid, eelkõige need, mis tulenevad SESARi süsteemist;
- iii) meetmed, millega toetatakse jätkusuutlikke kaubaveoteenuseid vastavalt määruse (EL) nr 1315/2013 artiklile 32, ning meetmed, millega vähendatakse raudtee-kaubaveoga kaasnevat müra selle tekkekohas, sealhulgas moderniseerides olemasolevat veeremit;
- iv) meetmed, millega toetatakse uusi tehnoloogialahendusi ja innovatsiooni, sealhulgas automatiseerimist, täiustatud transporditeenuseid, eri transpordiliikide integreerimist ja alternatiivkütuste taristut kooskõlas määruse (EL) nr 1315/2013 artikliga 33;
- v) meetmed, millega kõrvaldatakse koostalitlustõkked, eriti koridori-/võrgumõju tagamisel, vastavalt määruse (EL) nr 1315/2013 artikli 3 punktile o;
- vi) meetmed, millega rakendatakse ellu ohutut ja turvalist taristut ning liikuvussüsteemi, kaasa arvatud liiklusohutus, vastavalt määruse (EL) nr 1315/2013 artiklile 34;
- vii) meetmed, millega suurendatakse transporditaristu vastupanuvõimet, sealhulgas kliimamuutustele ja loodusõnnetustele;
- viii) meetmed, millega parandatakse transporditaristule juurdepääsu kõikide kasutajate jaoks kooskõlas määruse (EL) nr 1315/2013 artikliga 37;
- ix) meetmed, millega kohandatakse transporditaristut julgeoleku ja piirikontrollide otstarbel.

- c) artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud erieesmärgi alusel: meetmed või meetmetega hõlmatud konkreetne tegevus, millega toetatakse tsiviil- ja sõjaliseks kasutamiseks ette nähtud kaheotstarbelise transporditaristu väljaarendamist.

3. Energeetikasektoris võib liit anda rahalist toetust käesoleva määruse alusel järgmistele meetmetele:

- a) määruse (EL) nr 347/2013 artiklis 14 osutatud ühishuviprojektidega seotud meetmed;
- b) meetmed, millega toetatakse piiriüleseid taastuvenienergiaprojekte, sealhulgas innovaatilisi lahendusi ja taastuvenienergia salvestamist, ning nende kontseptsiooni, nagu on kindlaks määratud käesoleva määruse lisa IV osas, kui käesoleva määruse artiklis 7 sätestatud tingimuste täitmisest ei tulene teisiti.

4. Digisektoris võib liit anda rahalist toetust käesoleva määruse alusel järgmistele meetmetele:

- a) meetmed, millega toetatakse ülisuure läbilaskevõimega võrkude ja 5G-süsteemide kasutuselevõttu, mis suudavad tagada gigabitiühenduse piirkondades, kus asuvad sotsiaal-majanduslikud keskused, ning sellistele võrkude juurdepääsu andmist;
- b) meetmed, millega toetatakse ülikvaliteetse kohaliku traadita internetiühenduse tagamist kohalikele kogukondadele tasuta ja diskrimineerivate tingimusteta;
- c) meetmed, millega viiakse ellu kõigi põhiliste transpordimarsruutide, sealhulgas üleeuroopaliste transpordivõrkude, katkematu hõlmatus 5G-süsteemidega;
- d) meetmed, millega toetatakse tuumikvõrkude, sealhulgas merekaablite kasutuselevõttu liikmesriikides ja liikmesriikide vahel ning liidu ja kolmandate riikide vahel;
- e) [...]
- f) meetmed, millega rakendatakse digitaalse ühenduvuse taristu nõudeid, mis on seotud transpordi- ja/või energeetikavaldkonna piiriüleste projektidega, ja/või millega rakendatakse ellu transpordi- või energiataristuga otseselt seotud toimivad digiplatvormid.

Rahastamisele kuuluvate digisektori projektide soovituslik loetelu on esitatud lisa V osas.

Artikkel 10

Koostoime

1. Liit võib anda käesoleva määruse alusel rahalist toetust meetmetele, mis aitavad saavutada vähemalt kahe sektori üht või mitut eesmärki, nagu on sätestatud artikli 3 lõike 2 punktides a, b ja c. Neid meetmeid rakendatakse konkreetsete sektoriüleste tööprogrammidega, milles käsitletakse vähemalt kaht sektorit, sealhulgas konkreetseid hindamiskriteeriume, ning mida rahastatakse asjaomaste sektorite poolt eelarvesse tehtavatest osamaksetest.
2. Transpordi-, energeetika- ja digisektori meetmed, mis artikli 9 kohaselt on rahastamiskõlblikud, võivad hõlmata kõrvalelemente, mis ei pruugi olla seotud artikli 9 lõikes 2, 3 või 4 sätestatud rahastamiskõlblike meetmetega, kui need vastavad järgmistele nõuetele:
 - a) nende kõrvalelementide kulud ei tohi ületada 20 % meetme rahastamiskõlblikest kogukuludest; ning
 - b) need kõrvalelemendid peavad olema seotud transpordi-, energeetika- või digisektoriga ning
 - c) need kõrvalelemendid peavad võimaldama märgatavalt suurendada meetmest saadavat sotsiaal-majanduslikku, kliimaalast või keskkonnakasu.

Artikkel 11

Rahastamiskõlblikud üksused

1. Lisaks finantsmääruse artiklis [197] sätestatud kriteeriumidele kehtivad käesolevas artiklis esitatud rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid.
2. Rahastamiskõlblikud on järgmised üksused:
 - a) liikmesriigis asutatud juriidilised isikud;
 - b) programmiga ühinenud kolmandas riigis või ülemeremaal ja -territooriumidel asutatud juriidilised isikud;

- c) juriidilised isikud, kes on asutatud liidu õiguse alusel, ja rahvusvahelised organisatsioonid, kui see on ette nähtud tööprogrammidega.

3. Füüsilised isikud ei ole rahastamiskõlblikud.
4. Juriidilistel isikutel, kes on asutatud kolmandas riigis, mis ei ole programmiga ühinenud, on erandkorras õigus saada programmi raames toetust, kui see on hädavajalik konkreetse ühishuviprojekti või piiriülese taastuvenegiaprojekti eesmärkide saavutamiseks.
5. Rahastamiskõlblikud on üksnes toetuseavaldused, mille on esitanud üks või mitu liikmesriiki või asjaomaste liikmesriikide nõusolekul rahvusvahelised organisatsioonid, ühisettevõtted või avalik- õiguslikud või eraõiguslikud ettevõtjad või asutused. Liikmesriik võib otsustada, et konkreetse tööprogrammi või konkreetsete avalduste kategooriate puhul võib toetuseavaldusi esitada ilma tema nõusolekuta. Sel juhul on see asjaomase liikmesriigi taotluse korral märgitud asjaomases tööprogrammis ja konkursikutses.

Artikkel 11a

Tsiviil- ja sõjaliseks kasutuseks ette nähtud kaheotstarbeliste transporditaristute toetamise konkreetsed rahastamiskõlblikkuse nõuded

1. Artikli 9 lõike 2 punktis c osutatud tsiviil- ja sõjaliseks kasutuseks ette nähtud kaheotstarbeliste transporditaristutega seotud meetmete suhtes kohaldatakse järgmisi täiendavaid rahastamiskõlblikkuse nõudeid:
 - a) toetuseavaldusi esitavad üks või mitu liikmesriiki või asjaomaste liikmesriikide nõusolekul liikmesriigis asutatud juriidilised isikud;
 - b) meetmed peavad olema suunatud TEN-T põhivõrgule või üldvõrgule ja need peavad vastama lõikudele või sõlmedele, mis on liikmesriikide poolt kindlaks määratud nõukogu poolt 20. novembril 2018 vastu võetud dokumendi „Sõjaväelise liikuvusega seotud sõjalised nõuded ELis ja sellest väljaspool“ lisades³⁰;

³⁰ ST 13674/18.

- c) meetmed võivad hõlmata nii olemasolevate taristukomponentide ajakohastamist või uute taristukomponentide ehitamist, et parandada TEN-T põhivõrgus sõjaväelist liikuvust, võttes arvesse dokumendi „Sõjaväelise liikuvusega seotud sõjalised nõuded ELis ja sellest väljaspool“ lisades taristule seatud nõudeid, tehnilist ja majanduslikku teostatavust ning kaheotstarbelise kasutuse asjakohasust;
- d) ilma et see piiraks artikli 15 kohaldamist, on kaheotstarbelise taristuga seotud kulud täielikult rahastamiskõlblikud saama toetust artikli 4 lõike 2 punkti a alapunktis iii kindlaksmääratud summast. Meetmed, millega rakendatakse taristu nõuet tasemel, mis läheb kaugemale sellest, mis on nõutud kaheotstarbelise kasutuse puhul, on rahastamiskõlblikud; nende kulud on siiski rahastamiskõlblikud ainult selliste kulude ulatuses, mis on vajalikud kaheotstarbelise kasutuse jaoks vajaliku taseme saavutamiseks. Meetmed, mis on seotud taristuga, mida kasutatakse üksnes sõjalisel otstarbel, ei ole rahastamiskõlblikud.
- e) käesoleva artikli kohaseid meetmeid rahastatakse üksnes summast, mis on kooskõlas artikli 4 lõike 2 punkti a alapunktiga iii.

2. Komisjon võtab vastu rakendusakti, milles määratakse vajaduse korral kindlaks taristu nõuded, mida kohaldatakse teatavat liiki kaheotstarbelise kasutusega taristuga seotud meetmete suhtes.

III PEATÜKK

TOETUSED

Artikkel 12

Toetused

Programmi raames antakse ja hallatakse toetusi kooskõlas finantsmääruse [VIII] jaotisega.

Artikkel 13

Hindamiskriteeriumid

1. Läbipaistvad toetuseavalduste hindamise kriteeriumid määratletakse artiklis 19 osutatud tööprogrammides ja konkursikutsetes ning vastavalt asjaoludele võetakse arvesse järgmist:
 - a) majandus-, sotsiaal- ja keskkonnamõju (kasu ja kulud);
 - b) innovatsiooni-, ohutus-, koostalitlus- ja juurdepääsuaspektid;
 - c) piiriülene mõõde;
 - d) transpordi-, energeetika- ja digisektori omavaheline koostoime;
 - e) meetme küpsus projekti arendamisel;
 - f) kavandatava rakenduskava usaldusväärsus;
 - g) liidu poolt investeringuks antava rahalise toetuse stimuleeriv mõju;
 - h) vajadus saada üle finantstakistustest, näiteks mitterahuldavast majanduslikust otstarbekusest või turupoolse rahastamise puudumisest;

- i) vastavus liidu ja liikmesriigi energia- ja kliimakavadele.
2. Toetuseavalduste hindamisel sellekohaste kriteeriumide alusel võetakse kliimatundlikkus- ja riskihinnangu, sealhulgas asjakohaste kohandamismeetmete kaudu vajaduse korral arvesse vastupanuvõimet kliimamuutuste kahjulikule mõjule.
3. Toetuseavalduste hindamisel sellekohaste kriteeriumide alusel tagatakse, et tööprogrammides täpsustatud asjakohastel juhtudel ühilduvad positsioneerimis-, navigatsiooni- ja sünkroniseerimistehnoloogiat hõlmava programmiga toetatavad meetmed tehniliselt programmidega EGNOS/Galileo ja Copernicus.
4. Transpordisektoris tagab toetuseavalduste hindamine lõikes 1 osutatud kriteeriumide alusel vajaduse korral selle, et tehtud toetuseavaldused on kooskõlas transpordikoridori hõlmavate töökavadega ja määruse (EL) nr 1315/2013 artikli 47 kohaste rakendusaktidega ning et kõnealuse määruse artikli 45 lõike 8 kohaselt võetakse arvesse selle valdkonna eest vastutava Euroopa koordinaatori nõuandvat arvamust.
5. Piiriüleste taastuvenergiaprojektidega seotud meetmete puhul võetakse tööprogrammides ja konkursikutsetes määratletud hindamiskriteeriumides arvesse artikli 7 lõikes 4 sätestatud tingimusi.
6. Digitaalset ühenduvust käsitlevate ühishuviprojektidega seotud meetmete puhul võetakse tööprogrammides ja konkursikutsetes määratletud hindamiskriteeriumides arvesse artikli 8 lõikes 3 sätestatud tingimusi.

Artikkel 14

Kaasrahastamismäärad

1. Uuringute puhul ei tohi liidu antava rahalise toetuse summa ületada 50 % rahastamiskõlblikest kogukuludest. Ühtekuuluvusfondist ümberpaigutatud summadest rahastatavate uuringute puhul kohaldatakse Ühtekuuluvusfondi kohta kehtivaid maksimaalseid kaasrahastamismäärasid, nagu on täpsustatud lõike 2 punktis b.

2. Transpordisektori tööde suhtes kohaldatakse järgmisi maksimaalseid kaasrahastamismäärasid:

- a) artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis i osutatud erieesmärkidega seotud tööde puhul ei tohi liidu antava rahalise toetuse summa ületada 30 % rahastamiskõlblikest kogukuludest. Kaasrahastamismäärasid võib suurendada kuni 50 %ni piirülest ühendustega seotud meetmete puhul käesoleva lõike punktis c täpsustatud tingimustel, telemaatiliste rakenduste süsteeme toetavate meetmete puhul, uusi tehnoloogialahendusi ja innovatsiooni toetavate meetmete puhul, selliste meetmete puhul, mis toetavad taristu parandamist ohutuse ja julgeoleku seisukohast ning piirikontrolli otstarbel, kooskõlas asjakohaste liidu õigusaktidega ning äärepoolseimates piirkondades võetavate meetmete puhul;
- aa) artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud erieesmärkidega seotud tööde puhul ei tohi liidu antava rahalise toetuse summa ületada 50 % rahastamiskõlblikest kogukuludest. Kaasrahastamismäärasid võib suurendada maksimaalselt 85 %ni, kui vajalikud vahendid kantakse programmile üle vastavalt artikli 4 lõikele 9;
- b) Ühtekuuluvusfondist ümberpaigutatud summade puhul kohaldatakse Ühtekuuluvusfondi kohta kehtivaid maksimaalseid kaasrahastamismäärasid, nagu on osutatud [ühissätete] määruuses (EL) XXX. Nimetatud kaasrahastamismäärasid võib suurendada kuni 85 %ni piirülest ühendustega seotud meetmete puhul käesoleva lõike punktis c täpsustatud tingimustel ning puuduvate ühendustega seotud meetmete puhul;
- c) piiriülest ühendustega seotud meetmete puhul võib punktides a ja b sätestatud suuremaid maksimaalseid kaasrahastamismäärasid kohaldada üksnes selliste meetmete suhtes, mille puhul tõendatakse, et meetme kavandamisel ja rakendamisel on suurel määral arvestatud artikli 13 lõike 1 punktis c osutatud hindamiskriteeriumi, näiteks ühtse projektiette võtja, ühise juhtimisstruktuuri ning kahepoolse õigusraamistiku loomise või määruse (EL) nr 1315/2013 artikli 47 kohase rakendusakti kaudu.

3. Energeetikasektoris tehtavate tööde suhtes kohaldatakse järgmisi maksimaalseid kaasrahastamismäärasid:
- a) artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärkidega seotud tööde puhul ei tohi liidu antava rahalise toetuse summa ületada 50 % rahastamiskõlblikest kogukuludest;
 - b) kaasrahastamismäärasid võib suurendada maksimaalselt 75 %ni selliste meetmete puhul, mis aitavad välja arendada ühishuviprojekte, mis määruse (EL) nr 347/2013 artikli 14 lõikes 2 osutatud tõendusmaterjali põhjal on eriti olulised piirkonna või kogu liidu varustuskindluse seisukohast, millega tugevdatakse liidu solidaarsust või mis hõlmavad väga innovaatilisi lahendusi.
4. Digisektoris tehtavate tööde suhtes kohaldatakse järgmisi maksimaalseid kaasrahastamismäärasid:: artikli 3 lõike 2 punktis c osutatud erieesmärkidega seotud tööde puhul ei tohi liidu antava rahalise toetuse summa ületada 30 % rahastamiskõlblikest kogukuludest. Kaasrahastamismäärasid võib suurendada kuni 50 %ni suure piiriülese mõõtmega projektide puhul, näiteks 5G-süsteemidega katkematu hõlmatus piki põhilisi transpordimarsruute või tuumikvõrkude väljaarendamine liikmesriikide vahel ning liidu ja kolmandate riikide vahel, ning kuni 75 %ni selliste meetmete puhul, mille abil tagatakse sotsiaal-majanduslike keskuste gigabitiühendus. Kohaliku traadita internetiühendusega seotud meetmeid kohalikes kogukondades võib juhul, kui neid rakendatakse madala maksumusega toetustega, rahastada liidu toetusega, mis katab kuni 100 % rahastamiskõlblikest kuludest, ilma et see piiraks kaasrahastamispõhimõtte kohaldamist.
5. Maksimaalne kaasrahastamismäär, mida kohaldatakse artiklis 10 osutatud sektoriüleste tööprogrammide puhul, on asjaomastes sektorites kehtiv maksimaalne kaasrahastamismäär.

Artikkel 15

Rahastamiskõlblikud kulud

Lisaks finantsmääruse artiklis [186] sätestatud kriteeriumidele kehtivad järgmised kulude rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid:

- a) rahastamiskõlblikud võivad olla üksnes liikmesriikides tekkinud kulud, välja arvatud juhul, kui piiriülesed taastuenergiaprojektid või selleteemalised ühishuviprojektid hõlmavad käesoleva määruse artiklis 5 või artikli 11 lõikes 4 osutatud ühe või mitme kolmanda riigi territooriumi või rahvusvahelisi vesi ja kui meede on hädavajalik asjaomase projekti eesmärkide saavutamiseks;
- b) seadmete, rajatiste ja taristu kulud, mida toetusesaaja käsitab kapitalikuluna, võivad olla täies mahus rahastamiskõlblikud;
- c) maa ostmisega seotud kulud ei ole rahastamiskõlblikud, välja arvatud transpordisektoris Ühtekuuluvusfondist ümberpaigutatud rahaliste vahenditega kaetavad kulud vastavalt määruse (EL) nr XXX (millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi+, Ühtekuuluvusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisade rahastamisvahendi suhtes kohaldatavad finantseeskirjad) artiklile 58;
- d) rahastamiskõlblike kulude hulka ei kuulu käibemaks.

Artikkel 16

Toetuste ühendamine muude rahastamisallikatega

1. Toetuse võib ühendada rahaliste vahenditega, mis saadakse Euroopa Investeerimispanangalt või riiklikelt tugipankadelt või muudelt arenguabi andvatelt ja avaliku sektori finantsasutustelt ning erasektori finantsasutustelt ja investoritelt, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerlussuhete alusel.
2. Lõikes 1 osutatud toetusi võib kasutada temaatiliste konkursikutsete kaudu.

Artikkel 17

Toetuste vähendamine või lõpetamine

1. Lisaks finantsmääruse [artikli 131 lõikes 4] sätestatud põhjustele võib toetuse suurust vähendada järgmistel põhjustel:
 - a) meetet ei ole hakatud rakendama uuringute puhul ühe aasta jooksul, või ehitustööde puhul kahe aasta jooksul pärast toetuslepingus märgitud alguskuupäeva;
 - b) pärast meetme edenemise ülevaatamist on jõutud järeldusele, et meetme rakendamisel on esinenud nii suuri viivitusi, et meetme eesmärgi tõenäoliselt ei saavutata.
2. Toetuslepingut võib muuta või selle võib lõpetada lõikes 1 sätestatud põhjustel.
3. Enne mis tahes otsuse tegemist toetuse vähendamise või toetuse andmise lõpetamise kohta analüüsitakse asja põhjalikult ning asjaomastele toetusesaajatele antakse võimalus esitada mõistliku aja jooksul oma tähelepanekud.

Artikkel 18

Kumulatiivne, täiendav ja ühendatud rahastamine

1. Meede, mis on saanud toetust programmi alusel, võib saada toetust ka mõnest muust liidu programmist, kaasa arvatud eelarve jagatud täitmise alla kuuluvad fondid, tingimusel et neist toetustest ei kaeta ühtesid ja samu kulusid. Liidu muudest programmidest saadud täiendavate toetuste suhtes kohaldatakse asjakohase programmi eeskirju vastavalt programmi osakaalule meetmes. Kumulatiivne rahastamine ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblikke kulusid ja liidu eri programmidest saadud toetuse võib arvutada proportsionaalselt vastavalt dokumentidele, kus on sätestatud toetuse tingimused.

2. Meetmed, mis vastavad järgmistele võrreldavatele kumulatsioonitingimustele:
- a) neid on hinnatud programmikohaste konkursikutsete raames;
 - b) need vastavad kõnealuste konkursikutsete minimaalsetele kvaliteedinõuetele;
 - c) eelarvepiirangute tõttu ei tohi neid rahastada kõnealuste konkursikutsete alusel,
- võivad saada toetust Euroopa Regionaalarengufondist või Ühtekuuluvusfondist kooskõlas [ühissätete] määruse [artikli 67 lõikega 5], tingimusel et need meetmed vastavad asjaomase programmi eesmärkidele. Kohaldatakse toetust andva fondi eeskirju.

IV PEATÜKK

PROGRAMMITÖÖ, JÄRELEVALVE, HINDAMINE JA KONTROLL

Artikkel 19

Tööprogrammid

1. Programmi rakendatakse finantsmääruse artiklis 110 osutatud tööprogrammide kaudu.
2. Komisjon võtab tööprogrammid vastu rakendusaktiga. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas käesoleva määruse artiklis 22 osutatud kontrollimenetlusega. Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.
3. Energeetikasektoris tuleb erilist tähelepanu pöörata ühist huvi pakkuvatele projektidele ja nendega seotud meetmetele, mille eesmärk on energia siseturu parem lõimimine, energiaisolatsiooni lõpetamine ja elektrivõrkude ühendamise kitsaskohtade kõrvaldamine rõhuasetusega projektidel, mis aitavad saavutada vähemalt 10 % ühendatuse eesmärki, ja projektidel, mis aitavad kaasa elektrisüsteemide sünkroniseerimisele ELi võrkudega.

Artikkel 19a

Liidu rahalise abi andmine

1. Pärast iga artiklis 19 osutatud tööprogrammil põhinevat konkursikutset otsustab komisjon valitud projektidele või nende osadele antava finantsabi summa, tegutsedes artiklis 22 osutatud kontrollimenetluse kohaselt. Komisjon täpsustab nende rakendamise tingimused ja meetodid.
2. Komisjon teatab abisaajatele ja asjaomastele liikmesriikidele igast antavast finantsabist. See hõlmab toetuse summade muudatusi toetuslepingute rakendamise ajal ja lõplikke makstavaid summasid.

3. Meetmete puhul, mis asuvad liikmesriikide territooriumil, annab komisjon liikmesriikidele juurdepääsu abisaajate poolt esitatud aruannetele, nagu on kindlaks määratud vastavates toetuslepingutes.

Artikkel 20

Järelevalve ja aruandlus

1. Näitajad, mille abil antakse aru artiklis 3 sätestatud programmi üld- ja erieesmärkide saavutamisel tehtud edusammudest, on esitatud lisa I osas.
2. Selleks et tõhusalt hinnata programmi eesmärkide saavutamiseks tehtut, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 24 vastu delegeeritud õigusakte, muuta lisa I osa, et näitajad vajaduse korral läbi vaadata või neid täiendada ning et lisada käesolevasse määrusesse järelevalve- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevad sätted.
3. Tulemusaruannete süsteem peab tagama, et programmi rakendamise ja tulemuste järelevalveks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal. Selleks kehtestatakse liidu rahaliste vahendite saajatele ja asjakohasel juhul liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

Artikkel 21

Hindamine

1. Hindamised toimuvad piisavalt aegsasti, et nende tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis.
2. Programmi vahehindamine tehakse siis, kui programmi rakendamise kohta on saadud piisavalt teavet, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast programmi rakendamise algust.

3. Programmi rakendamise lõpul, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast artiklis 1 nimetatud ajavahemikku, teeb komisjon programmi lõpphindamise.
4. Komisjon edastab hindamistulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

Artikkel 22

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab Euroopa ühendamise rahastu koordineerimiskomitee, kes võib tulla kokku erinevates koosseisudes, sõltuvalt käsitletavast teemast. Komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 23

Delegeeritud õigusaktid

1. Komisjonile antakse õigus võtta käesoleva määruse artikli 24 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte, et:
 - a) kehtestada järelevalve- ja hindamisraamistik lisa I osas sätestatud näitajate põhjal;
 - b) [...]
 - c) [...]
 - d) täiendada lisa IV osa seoses piiriüleste taastuvenergiaprojektide väljaselgitamisega; koostada väljavalitud piiriüleste taastuvenergiaprojektide loetelu ja seda ajakohastada.

2. Kui ELi toimimise lepingu artikli 172 teisest lõigust ei tulene teisiti, antakse komisjonile õigus võtta käesoleva määruse artikli 24 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte, et:
 - c) muuta lisa III osa seoses transpordipõhivõrgu koridoride määratlusega; ning eelnevalt kindlaksmääratud üldvõrgulõikudega;
 - e) muuta lisa V osa seoses digitaalset ühenduvust käsitlevate ühishuviprojektide väljaselgitamisega.

Artikkel 24

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 23 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2028.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 23 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmisotsusega lõpetatakse kõnealuses otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 23 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavakstegemist esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 25

Teavitamine, teabevahetus ja avalikustamine

1. Liidu rahaliste vahendite saajad tunnistavad liidu rahaliste vahendite päritolu ja tagavad nende nähtavuse (eriti meetmeid ja nende tulemusi reklaamides), andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.
2. Komisjon rakendab programmi ning selle meetmete ja tulemustega seotud teavitus- ja teabevahetusmeetmeid. Programmile eraldatud rahalised vahendid peavad ühtlasi aitama kaasa liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisele, niivõrd kui need on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.

Artikkel 26

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb programmis rahvusvahelise lepingu kohase otsuse alusel või muu õigusliku vahendi alusel, annab kolmas riik vahendite saamise tingimusena vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Pettustevastase Ametile (OLAF) ja Euroopa Kontrollikoja vajalikud õigused ja juurdepääsu, et nad saaksid täielikult kasutada oma vastavaid volitusi. OLAFi puhul hõlmavad need õigused ka õigust toimetada juurdlusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi.

VI PEATÜKK

ÜLEMINEKU- JA LÖPPSÄTTED

Artikkel 27

Kehtetuks tunnistamine ja üleminekusätted

1. Määrused (EL) nr 1316/2013 ja (EL) nr 283/2014 tunnistatakse kehtetuks.
2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, ei mõjuta käesolev määrus asjaomaste meetmete jätkumist või muutmist kuni nende meetmete lõpetamiseni vastavalt määrusele (EL) nr 1316/2013, mida kohaldatakse nende meetmete suhtes kuni nende lõpetamiseni.
3. Programmi rahastamise paketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek programmi ja selle eelkäija, s.o määruse (EL) nr 1316/2013 kohase Euroopa ühendamise rahastu raames vastu võetud meetmete vahel.
4. Vajaduse korral võib kanda eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta käesoleva määruse artikli 4 lõikega 5 ette nähtud kulusid, selleks et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole 31. detsembriks 2027 veel lõpule viidud.

Artikkel 28

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

I OSA – NÄITAJAD

Programmi üle teostatakse hoolikat järelevalvet, tuginedes näitajatele, mille eesmärk on mõõta programmi üld- ja erieesmärkide saavutamise ulatust ning minimeerida halduskoormust ja -kulusid. Sel eesmärgil kogutakse andmeid järgmiste põhinäitajate jaoks.

Sektorid	Erieesmärgid	Näitajad
Transport	Tõhusad ja omavahel ühendatud võrgud ja taristu aruka, säästva, kaasava, ohutu ja turvalise liikuvuse tagamiseks	Nende piiriüleste ja puuduvate ühenduste arv, mida toetatakse Euroopa ühendamise rahastust (sh TEN-T põhivõrku kuuluvate linna transpordisõlmedega, mere-ja sisemaasadamatega ning raudtee-/maanteeterminalidega seotud meetmed)
		Nende Euroopa ühendamise rahastust toetatavate meetmete arv, mis aitavad transporti digitaliseerida, eelkõige ERTMS, RIS, intelligentne transpordisüsteem, laevaliikluse seire- ja teabesüsteem / e-merendusteenused ja SESAR
		Euroopa ühendamise rahastu toetusel ehitatavate või ajakohastatavate alternatiivkütuse tanklate arv
		Nende Euroopa ühendamise rahastust toetatavate meetmete arv, mis aitavad kaasa transpordi ohutuse suurendamisele
	Tsiviil- ja sõjaliseks kasutuseks ette nähtud kaheotstarbeliste transporditaristute väljaarendamine	Selliste transporditaristu osade arv, mis on kohandatud tsiviil- ja sõjaliseks kasutuseks ette nähtud kaheotstarbeliste transporditaristute nõuetele vastavaks

Energeetika	Võrguühenduste ja turgude integreerimise edendamine	Nende Euroopa ühendamise rahastu raames võetavate meetmete arv, mis aitavad ellu viia liikmesriikide võrkude ühendamise ja sisepiirangute kõrvaldamise projekte
	Energiavarustuskindlus	Nende Euroopa ühendamise rahastu raames võetavate meetmete arv, mis aitavad ellu viia töökindla gaasivõrgu tagamise projekte
		Nende Euroopa ühendamise rahastu raames võetavate meetmete arv, mis aitavad muuta võrke arukamaks ja neid digiteerida ning mis suurendavad energia salvestamise võimsust
	Kestliku arengu tagamine dekarboniseerimise edendamise kaudu	Nende Euroopa ühendamise rahastu raames võetavate meetmete arv, mis aitavad ellu viia energiasüsteemides taastuvenergia laialdasemat kasutamist soodustavaid projekte
		Nende Euroopa ühendamise rahastu raames võetavate meetmete arv, mis soodustavad piiriülest koostööd taastuvenergiavaldkonnas
Digivaldkond	Panus digitaalse ühenduvuse taristu kasutuselevõttu kogu Euroopa Liidus	Uued ülisuure läbilaskevõimega internetiühendused sotsiaal-majanduslikele keskustele ja ülikvaliteetsed internetiühendused kohalikele kogukondadele
		Nende Euroopa ühendamise rahastu raames võetavate meetmete arv, millega tagatakse 5G-ühendus piki transpordimarsruute
		Nende Euroopa ühendamise rahastu raames võetavate meetmete arv, millega tagatakse uute ülisuure läbilaskevõimega internetiühenduste kättesaadavus
		Nende Euroopa ühendamise rahastu raames võetavate meetmete arv, mis aitavad kaasa energeetika- ja transpordisektori digiteerimisele

II OSA – SOOVITUSLIKUD PROTSENDIMÄÄRAD TRANSPORDISEKTORI JAOKS

Artikli 4 lõike 2 punkti a alapunktis i osutatud eelarvevahendid jaotatakse järgmiselt:

60 % artikli 9 lõike 2 punktis a loetletud meetmete jaoks: „tõhusate, omavahel ühendatud ja mitmeliigiliste võrkudega seotud meetmed“;

40 % artikli 9 lõike 2 punktis b loetletud meetmete jaoks: „aruka, säästva, kaasava, ohutu ja turvalise liikuvusega seotud meetmed“.

Artikli 4 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud eelarvevahendid jaotatakse järgmiselt:

85 % artikli 9 lõike 2 punktis a loetletud meetmete jaoks: „tõhusate, omavahel ühendatud ja mitmeliigiliste võrkudega seotud meetmed“;

15 % artikli 9 lõike 2 punktis b loetletud meetmete jaoks: „aruka, säästva, kaasava, ohutu ja turvalise liikuvusega seotud meetmed“.

Artikli 9 lõike 2 punktis a loetletud meetmete puhul eraldatakse 85 % eelarvevahenditest põhivõrgukoridore hõlmavatele meetmetele ja 15 % üldvõrku hõlmavatele meetmetele.

III OSA – TRANSPORDI PÕHIVÕRGU KORIDORID JA ÜLDVÕRGU PIIRIÜLESED ÜHENDUSED

Põhivõrgu koridorid ning piiriüleste ja puuduvate ühenduste soovituslik loetelu

Atlandi põhivõrgukoridor		
Trasside loend	Gijón – León – Valladolid A Coruña – Vigo – Orense – León– Zaragoza – Pamplona/Logroño – Bilbao Tenerife / Gran Canaria – Huelva / Sanlúcar de Barrameda – Sevilla – Córdoba Algeciras – Bobadilla – Madrid Sines/Lissabon – Madrid – Valladolid Lissabon – Aveiro – Leixões/Porto – Douro jõgi Shannon Foynes / Dublin / Cork – Le Havre – Rouen – Pariis Aveiro – Valladolid – Vitoria-Gasteiz – Bergara – Bilbao/Bordeaux – Tours – Pariis – Metz – Mannheim/Strasbourg Saint Nazaire – Nantes – Tours	
Piiriülesed ühendused	Evora – Merida	Raudtee
	Vitoria-Gasteiz – San Sebastián – Bayonne – Bordeaux	
	Aveiro – Salamanca	
	Douro jõgi (Via Navegável do Douro)	Siseveeteed
Puuduvad ühendused	Koostalitlevad liinid Pürenee poolsaarel, mis ei ole UIC-rööpmelaiusega	Raudtee

Läänemere – Aadria mere põhivõrgukoridor		
Trasside loend	Gdynia – Gdańsk – Katowice/Sławków Gdańsk – Varssavi – Katowice/Kraków Katowice – Ostrava – Brno – Viin Szczecin/Świnoujście – Poznań – Wrocław – Ostrava Katowice – Bielsko-Biała – Žilina – Bratislava – Viin Viin – Graz– Villach – Udine – Trieste Udine – Veneetsia – Padova – Bologna – Ravenna – Ancona Graz – Maribor –Ljubljana – Koper/Trieste	
Piiriülesed ühendused	Katowice/Opole – Ostrava – Brno Katowice – Žilina Bratislava – Viin Graz – Maribor Veneetsia – Trieste – Divača – Ljubljana	Raudtee
	Katowice – Žilina Brno – Viin	Maantee
Puuduvad ühendused	Gloggnitz – Mürzzuschlag: Semmeringi baastunnel Graz – Klagenfurt: Koralmi raudteeliin ja tunnel Koper – Divača	Raudtee

Vahemere piirkonna põhivõrgukoridor		
Trasside loend	Algeciras – Bobadilla – Madrid – Zaragoza – Tarragona Madrid – Valencia – Sagunto – Teruel – Zaragoza Sevilla – Bobadilla – Murcia Cartagena – Murcia – Valencia – Tarragona/Palma de Mallorca – Barcelona Tarragona – Barcelona – Perpignan – Marseille – Genova/Lyon – La Spezia / Torino – Novara – Milano – Bologna/Verona – Padova – Veneetsia – Ravenna/Trieste/Koper – Ljubljana – Budapest Ljubljana/Rijeka – Zagreb – Budapest – Ukraina piir	
Piiriülesed ühendused	Barcelona – Perpignan	Raudtee
	Lyon – Torino: baastunnel ja juurdepääsuteed	
	Nice – Ventimiglia	
	Veneetsia – Trieste – Divača – Ljubljana	
	Ljubljana – Zagreb	
	Zagreb – Budapest	
	Budapest – Miskolc – Ukraina piir	
	Lendava – Letenye	Maantee
	Vásárosnamény – Ukraina piir	
Puuduvad ühendused	Almería – Murcia	Raudtee
	Koostalitlevad liinid Pürenee poolsaarel, mis ei ole UIC-rööpmelaiusega	
	Perpignan – Montpellier	
	Koper – Divača	
	Rijeka – Zagreb	
	Milano – Cremona – Mantova – Porto Levante / Veneetsia – Ravenna/Trieste	Siseveeteed

Põhjamere–Läänemere põhivõrgukoridor		
Trasside loend	Luleå – Helsingi – Tallinn – Riia Ventspils – Riia Riia – Kaunas Klaipeda – Kaunas – Vilnius Kaunas – Varssavi Valgevene piir – Varssavi – Łódź/Poznań – Frankfurt/Oder – Berliin – Hamburg – Kiel Łódź – Katowice/Wrocław Ukraina piir – Rzeszów – Katowice – Wrocław – Falkenberg – Magdeburg Szczecin/Świnoujście – Berliin – Magdeburg – Braunschweig – Hannover Hannover – Bremen – Bremerhaven/Wilhelmshaven Hannover – Osnabrück – Hengelo – Almelo – Deventer – Utrecht Utrecht – Amsterdam Utrecht – Rotterdam – Antwerpen Hannover – Köln – Antwerpen	
Piiriülesed ühendused	Tallinn – Riia – Kaunas – Varssavi: Rail Balticu uus UIC-rööpmelaiusega täielikult koostalitlev liin	Raudtee
	Świnoujście/Szczecin – Berliin	Raudtee/Siseveetee
	Via Baltica koridor EE-LV-LT-PL	Maantee
Puuduvad ühendused	Kaunas – Vilnius	Raudtee
	Varssavi/Idzikowice – Poznań/Wrocław, sh ühendused kavandatava keskse transpordisõlme	
	Kieli kanal	Siseveetee
	Berliin – Magdeburg – Hannover; Mittellandkanal; Lääne-Saksamaa kanalid	
	Rein, Waal	
	Noordzeekanaal, IJssel, Twentekanaal	

Põhjamere–Vahemere põhivõrgukoridor		
Trasside loend	Belfast – Dublin – Shannon Foynes / Cork Shannon Foynes / Dublin / Cork – Le Havre/Calais/Dunkerque/Zeebrugge/Terneuzen/Gent/Antwerpen/Rotterdam/Amsterdam Glasgow/Edinburgh – Liverpool/Manchester – Birmingham Birmingham – Felixstowe/London/Southampton London – Lille – Brüssel Amsterdam – Rotterdam – Antwerpen – Brüssel – Luxembourg Luxembourg – Metz – Dijon – Macon – Lyon – Marseille Luxembourg – Metz – Strasbourg – Basel Antwerpen/Zeebrugge – Gent – Calais/Dunkerque/Lille – Pariis– Rouen– Le Havre	
Piiriülesed ühendused	Brüssel – Luxembourg – Strasbourg	Raudtee
	Terneuzen – Gent	Siseveeteed
	Seine – Escaut’ võrk ning seonduvad Seine’i, Escaut’ ja Meuse’i jõe basseinid	
	Rhine-Scheldti koridor	
Puuduvad ühendused	Albertkanaal ja Bocholt-Herentalsi kanal	Siseveeteed
	Dunkerque – Lille	

Ida / Vahemere idaosa põhivõrgukoridor		
Trasside loend	Hamburg – Berliin	
	Rostock – Berliin – Dresden	
	Bremerhaven/Wilhelmshaven – Magdeburg – Dresden	
	Dresden – Ústí nad Labem – Melník/Praha – Lysá nad Labem/Poříčany – Kolin	
	Kolin – Pardubice – Brno – Viin/Bratislava – Budapest – Arad – Timișoara – Craiova – Calafat – Vidin – Sofia	
	Sofia – Serbia Vabariigi piir / FYROMi piir	
	Sofia – Plovdiv – Burgas / Türgi piir	
	Türgi piir – Alexandroupoli – Kavala – Thessaloniki – Ioannina – Kakavia/Igoumenitsa	
	FYROMi piir – Thessaloniki	
	Sofia – Thessaloniki – Athina – Piraeus/Ikonio – Heraklion – Lemesos (Vasiliko) – Lefkosia/Larnaka	
Piiriülesed ühendused	Ateena – Patra/Igoumenitsa	
	Dresden – Praha/Kolin	Raudtee
	Viin/Bratislava – Budapest	
	Békéscsaba – Arad – Timișoara	
	Craiova – Calafat – Vidin – Sofia – Thessaloniki	
	Sofia – Serbia Vabariigi piir / FYROMi piir	
	Türgi piir – Alexandroupoli	
	FYROMi piir – Thessaloniki	
	Ioannina – Kakavia (Albaania piir)	Maantee
	Drobeta Turnu Severin / Craiova – Vidin – Montana	
	Sofia – Serbia Vabariigi piir	
	Hamburg – Dresden – Praha – Pardubice	Siseveetee

Puuduvad ühendused	Igoumenitsa – Ioannina	Raudtee
	Praha – Brno	
	Thessaloniki – Kavala – Alexandroupoli	
	Timișoara – Craiova	

Reini–Alpide põhivõrgukoridor		
Trasside loend	Genova – Milano – Lugano – Basel	
	Genova – Novara – Brig – Bern – Basel – Karlsruhe – Mannheim – Mainz – Koblenz – Köln	
	Köln – Düsseldorf – Duisburg – Nijmegen/Arnhem – Utrecht – Amsterdam	
	Nijmegen – Rotterdam – Vlissingen	
	Köln – Liège – Brüssel – Gent	
	Liège – Antwerpen – Gent – Zeebrugge	
Piiriülesed ühendused	Zevenaar – Emmerich – Oberhausen	Raudtee
	Karlsruhe – Basel	
	Milano/Novara – Šveitsi piir	
	Basel – Antwerpen/Rotterdam – Amsterdam	Siseveeteed
Puuduvad ühendused	Genova – Tortona / Novi Ligure	Raudtee
	Zeebrugge – Gent	

Reini–Doonau põhivõrgukoridor		
Trasside loend	Strasbourg – Stuttgart – München – Wels/Linz Strasbourg – Mannheim – Frankfurt – Würzburg – Nürnberg – Regensburg – Passau – Wels/Linz München/Nürnberg – Praha – Ostrava/Přerov – Žilina – Košice – Ukraina piir Wels/Linz – Viin – Bratislava – Budapest – Vukovar Viin/Bratislava – Budapest – Arad – Brašov/Craiova – Bukarest – Constanța – Sulina	
Piiriülesed ühendused	München – Praha	Raudtee
	Nürnberg – Plzen	
	München – Mühldorf – Freilassing – Salzburg	
	Strasbourg – Kehl Appenweier	
	Hranice – Žilina	
	Košice – Ukraina piir	
	Viin – Bratislava/Budapest	
	Bratislava – Budapest	
	Békéscsaba – Arad – Timișoara	
	Doonau (Kehlheim – Constanța/Midia/Sulina) ja seonduvad Sava ja Tisza jõe basseinid	Siseveetee
	Zlín – Žilina	Maantee
Puuduvad ühendused	Stuttgart – Ulm	Raudtee
	Salzburg – Linz	
	Craiova – Bukarest	
	Sighișoara – Predeal	

Skandinaavia – Vahemere piirkonna põhivõrgukoridor		
Trasside loend	Venemaa piir – Hamina/Kotka – Helsingi – Turu/Naantali – Stockholm – Örebro(Hallsberg)/Linköping – Malmö	
	Narvik/Oulu – Luleå – Umeå – Stockholm/Örebro(Hallsberg)	
	Oslo – Göteborg – Malmö – Trelleborg	
	Malmö – Kopenhaagen – Fredericia – Aarhus – Aalborg – Hirtshals/Frederikshavn	
	Kopenhaagen – Kolding/Lübeck – Hamburg – Hannover	
	Bremerhaven – Bremen – Hannover – Nürnberg	
	Rostock – Berliin – Leipzig – München	
	Nürnberg – München – Innsbruck – Verona – Bologna – Ancona/Firenze	
	Livorno / La Spezia – Firenze – Rooma – Napoli – Bari – Taranto – Valletta/Marsaxlokk	
	Cagliari – Napoli – Gioia Tauro – Palermo/Augusta – Valletta/Marsaxlokk	
Piiriülesed ühendused	Venemaa piir – Helsingi	Raudtee
	Kopenhaagen – Hamburg: Fehmarni vöötme püsiühendusele juurdepääsu teed	
	München – Wörgl – Innsbruck – Fortezza – Bolzano – Trento – Verona: Brenneri baastunnel ja juurdepääsuteed	
	Kopenhaagen – Hamburg: Fehmarni vöötme püsiühendus	Raudtee/maantee

Üldvõrgu piiriülestest ühendustest soovituslik loetelu

Käesoleva määruse artikli 9 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud üldvõrgu piiriülesed lõigud, täpsemalt järgmised:

Dublin – Strabane – Letterkenny	Maantee
Pau – Huesca	Raudtee
Lyon – Šveitsi piir	Raudtee
Athus – Mont-Saint-Martin	Raudtee
Breda – Venlo – Viersen – Duisburg	Raudtee
Antwerpen – Duisburg	Raudtee
Mons – Valenciennes	Raudtee
Gent – Terneuzen	Raudtee
Heerlen – Aachen	Raudtee
Groningen – Bremen	Raudtee
Stuttgart – Šveitsi piir	Raudtee
Gallarate / Sesto Calende – Šveitsi piir	Raudtee
Berliin – Rzepin/Horka – Wrocław	Raudtee
Praha – Linz	Raudtee
Villach – Ljubljana	Raudtee
Pivka – Rijeka	Raudtee
Plzeň – České Budějovice – Viin	Raudtee
Viin – Győr	Raudtee
Graz – Celldömölk – Győr	Raudtee
Neumarkt – Kallham – Mühldorf	Raudtee
Merevaigukoridor PL-SK-HU	Raudtee

Via Carpathia koridor Valgene/Ukraina piir-PL-SK-HU-RO	Maantee
Focșani – Moldova piir	Maantee
Budapest – Osijek – Svilaj (Bosnia ja Hertsegoviina piir)	Maantee
Faro – Huelva	Raudtee
Porto – Vigo	Raudtee
Giurgiu – Varna/Bourgas	Raudtee
Svilengrad – Pithio	Raudtee

IV OSA – Piiriülestest taastuvenergiaprojektide väljaselgitamine

1. Piiriülestest taastuvenergiaprojektide eesmärk

Piiriülestest taastuvenergiaprojektidega edendatakse liikmesriikidevahelist piiriülest koostööd taastuvate energiaallikate kavandamise, arendamise ja kulutõhusa kasutamise alal ning hõlbustatakse nende integreerimist energia salvestamise rajatiste kaudu.

2. Üldkriteeriumid

Et projekti saaks käsitada piiriülestest taastuvenergiaprojektina, peab see vastama järgmistele üldkriteeriumidele:

- a) see tuleb lisada liikmesriikidevahelisse koostöölepingusse või mõnda muusse liikmesriikidevahelisse ja/või liikmesriikide ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis [(EL) 2018/XXXX (taastuvenergia direktiiv)] esitatud kolmandate riikide vahelisse kokkuleppesse;
- b) see tagab kulude kokkuhoiu taastuvenergia kasutamisel või tulu seoses süsteemi integreerimise, varustuskindluse või innovatsiooniga;
- c) koostööst saadav võimalik üldine kasu kaalub üles selle kulud, sealhulgas pikemas perspektiivis, nagu on hinnatud punktis 3 kulude-tulude analüüsis ja artiklis [7] osutatud metoodikat kasutades.

3. Kulude-tulude analüüs

Punkti 2 alapunktis c osutatud kulude-tulude analüüsis võetakse iga osaleva liikmesriigi või kolmanda riigi puhul arvesse mõju muu hulgas järgmistele aspektidele:

- a) elektrienergia tootmise maksumus;
- b) süsteemi integreerimise maksumus;
- c) toetuse maksumus;
- d) kasvuhoonegaaside heide;

- e) varustuskindlus;
- f) õhu- ja muu kohapealse saaste vähendamine;
- g) innovation.

4. Menetlus

Sellise projekti arendajad, mis võidakse potentsiaalselt valida piiriüleseks taastuvenergiaprojektiks liikmesriikidevahelise ja/või liikmesriikide ja direktiivi 2009/28/EÜ artiklis 6, 7, 9 või 11 esitatud kolmandate riikide vahelise koostöölepingu või mõne muu kokkuleppe alusel ning millele püütakse saada piiriülese taastuvenergiaprojekti staatust, esitavad komisjonile sellekohase taotluse. Taotlus peab sisaldama asjakohast teavet, mis võimaldab komisjonil hinnata projekti punktides 2 ja 3 esitatud kriteeriumide alusel vastavalt artiklis 7 osutatud metoodikale.

Komisjon tagab arendajatele võimaluse taotleda piiriülese taastuvenergiaprojekti staatust vähemalt kord aastas.

Komisjon korraldab asjakohased konsultatsioonid piiriülese taastuvenergiaprojekti staatust taotlevate projektide üle. Liikmesriigid osalevad väljavalitud piiriüleste taastuvenergiaprojektide loetelu kohta otsuse tegemises ning neile antakse kõigi esitatud projektiettepanekute kohta järgmist teavet:

- kinnitus kõigi projektide rahastamiskõlblikkuse ja valikukriteeriumidele vastavuse kohta;
- teave projektiga seotud koostöömehhanismi kohta ja teave selle kohta, mil määral on projektil ühe või mitme liikmesriigi toetus;
- projekti eesmärgi kirjeldus, sealhulgas hinnanguline võimsus (kW) ja võimaluse korral taastuvenergia tootmine (kWh aastas), samuti projekti kogumaksumus ja viidatud rahastamiskõlblikud kulud eurodes;
- teave oodatava ELi lisaväärtuse kohta kooskõlas käesoleva lisa punkti 2 alapunktiga b ning eeldatavate kulude ja tulude ning ELi lisaväärtuse kohta kooskõlas käesoleva lisa punkti 2 alapunktiga c.

Komisjon võtab väljavalitud piiriülestest taastuenergiaprojektide lõpliku loetelu vastu delegeeritud õigusaktiga, võttes aluseks liikmesriikide esitatud loetelu kavandi, milles on kokku lepitud pädevas töörühmas, ning avaldab väljavalitud piiriülestest taastuenergiaprojektide loetelu oma veebisaidil.

Komisjon hindab taotlusi punktides 2 ja 3 esitatud kriteeriumide alusel.

Komisjon püüab piiriülestest taastuenergiaprojektide valimisel tagada asjakohase geograafilise tasakaalu. Projektide väljaselgitamisel võib kasutada piirkondlike ühenduste abi.

Projektile ei anta piiriülese taastuenergiaprojekti staatust või see võetakse talt ära, kui hindamisel lähtuti ebaõigest teabest, mis oli määravaks teguriks, või kui projekt ei ole kooskõlas liidu õigusega.

Komisjon avaldab väljavalitud piiriülestest taastuenergiaprojektide loetelu oma veebisaidil.

V OSA – DIGITAALSE ÜHENDUVUSE TARISTUT HÕLMAVAD ÜHISHUVIPROJEKTID

1. Gigabitiühendus sotsiaal-majanduslikele keskustele

Meetmete prioriseerimisel võetakse arvesse sotsiaal-majanduslike keskuste tegevuse eesmärki, kõnealuse ühendusega võimaldatavate digiteenuste ja -rakenduste asjakohasust, võimalikku sotsiaal-majanduslikku mõju kodanikele, ettevõtjatele ja kohalikele kogukondadele, sealhulgas ühenduvuse võimalikku ülekanduvat mõju. Olemasolevad eelarvevahendid jaotatakse liikmesriikide vahel geograafilist tasakaalu silmas pidades.

Prioriteediks seatakse järgmised meetmed:

- gigabitiühendus haiglatele ja meditsiinikeskustele vastavalt tervishoiusüsteemi digiteerimiseks tehtavatele jõupingutustele, et suurendada ELi kodanike heaolu ning muuta patsientidele tervishoiu- ja hoolekandeteenuste osutamise laadi³¹;
- gigabitiühendus haridus- ja teaduskeskustele, et kõrvaldada digilõhe ja rakendada innovatsiooni haridussüsteemides, parandada õpitulemusi, laiendada võrdseid võimalusi ja suurendada tõhusust³².

2. Traadita internetiühendus kohalikes kogukondades

Rahastamise saamiseks peavad meetmed, mille eesmärk on toetada tasuta ja ilma diskrimineerivate tingimusteta kohalikku traadita internetiühendust kohalikes avaliku elu keskustes, sealhulgas avalikkusele ligipääsetavatel välialadel, millel on kohaliku kogukonna jaoks tähtis roll, vastama järgmistele tingimustele:

³¹ Vt ka COM(2018) 233 final – Komisjoni teatis „Tervise- ja hooldusvaldkonna digiteerimise võimaldamine digitaalsel ühtsel turul; kodanike võimestamine ja tervema ühiskonna loomine“.

³² Vt ka COM(2018) 22 final – Komisjoni teatis digiõppe tegevuskava kohta.

- neid viib ellu järgmises lõigus osutatud avaliku sektori asutus, mis on suuteline kavandama kohalike traadita side juurdepääsupunktide rajamist nii avaliku ruumi sise- kui ka välitingimustes ja teostama vastavat järelevalvet ning tagama tegevuskulude rahastamise vähemalt kolme aasta jooksul;
- need tuginevad ülisuure läbilaskevõimega digivõrkudele, mis võimaldavad tagada kasutajatele ülikvaliteetse internetiühenduse, mis:
- on tasuta ja ilma diskrimineerivate tingimusteta, kergesti juurdepääsetav, turvatud ning kasutab uusimaid ja parimaid olemasolevaid seadmeid, mis on suutelised pakkuma kasutajatele kiiret ühendust, ning
- toetab juurdepääsu innovatiivsetele digiteenustele;
- nende puhul kasutatakse komisjoni ette nähtud ühtset visuaalset identiteeti ja need on seotud asjaomaste veebipõhiste vahenditega;
- nendega võetakse kohustus hankida vajalikud seadmed ja/või seotud paigaldusteenused kooskõlas kohaldatava õigusega, tagamaks et projektidega ei kaasne põhjendamatuid konkurentsimoonusi.

Rahalist abi antakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/2102³³ artikli 3 punktis 1 määratletud avaliku sektori asutustele eesmärgiga pakkuda siseriikliku õiguse kohaselt tasuta ja ilma diskrimineerivate tingimusteta kohalikku traadita ühendust, rajades selleks kohalikud traadita side juurdepääsupunktid.

Rahastatud meetmed ei tohi dubleerida olemasolevaid samalaadsete omadustega, sealhulgas kvaliteedi poolest samalaadseid, tasuta ühendusi, mida avalik või erasektor samas avalikus kohas pakub.

³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2102, mis käsitleb avaliku sektori asutuste veebisaitide ja mobiilirakenduste juurdepääsetavust (ELT L 327, 2.12.2016, lk 1).

Olemasolevad eelarvevahendid jaotatakse liikmesriikide vahel geograafilist tasakaalu silmas pidades.

Asjakohasel juhul tagatakse koordineerimine ja sidusus nende Euroopa ühendamise rahastu raames võetavate meetmetega, millega toetatakse sotsiaal-majanduslike keskuste juurdepääsu ülisuure läbilaskevõimega võrgule, mis võimaldab gigabitiühendust.

Rahastamiskõlblike 5G-koridoride soovituslik loetelu

Kooskõlas gigabitiühiskonna saavutamiseks seatud eesmärkidega, mille komisjon on seadnud eesmärgiga tagada 2025. aastaks põhiliste maismaatranspordi marsruutide katkematu hõlmatus 5G-süsteemidega,³⁴ sisaldavad artikli 9 lõike 4 punkti c kohaseid meetmeid, millega rakendatakse ellu 5G-süsteemidega katkematu hõlmatus³⁵, esimeses etapis selliseid meetmeid, mis käsitlevad piiriüleseid lõike, millel katsetatakse võimsuse jaotamise mehhanismi, ning teises etapis meetmeid, mis käsitlevad ulatuslikumaid lõike võimsuse jaotamise mehhanismi laialdasemaks kasutuselevõtuks piki transpordikoridore, nagu on esitatud tagapool tabelis (soovituslik loetelu). Selleks kasutatakse TEN-T koridore, ent 5G-süsteemide kasutuselevõtmisel ei pea tingimata nendega piirduma.

Atlandi põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse võimsuse jaotamise mehhanismi	Porto-Vigo ja Merida-Evora ja Aveiro – Salamanca
Ulatuslikum lõik võimsuse jaotamise mehhanismi laialdasemaks kasutuselevõtuks	Metz – Pariis – Bordeaux – Bilbao – Vigo – Porto – Lissabon – Bilbao – Madrid – Lissabon
Läänemere – Aadria mere põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse võimsuse jaotamise mehhanismi	-
Ulatuslikum lõik võimsuse jaotamise mehhanismi laialdasemaks kasutuselevõtuks	Gdansk – Varssavi – Brno – Viin – Graz – Ljubljana – Koper – Trieste

³⁴ „Ühenduvus konkurentsivõimelise digitaalse ühtse turu jaoks – Euroopa gigabitiühiskonna poole“, COM(2016) 587.

³⁵ Ühendatud ja automatiseeritud liikuvus.

Vahemere piirkonna põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse võimsuse jaotamise mehhanismi	-
Ulatuslikum lõik võimsuse jaotamise mehhanismi laialdasemaks kasutuselevõtuks	Budapest – Zagreb – Ljubljana / Rijeka / Split
Põhjamere–Läänemere põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse võimsuse jaotamise mehhanismi	Varssavi – Kaunas – Vilnius/Klaipėda
Ulatuslikum lõik võimsuse jaotamise mehhanismi laialdasemaks kasutuselevõtuks	Tallinn – Riia – Kaunas – Leedu/Poola piir – Varssavi Valgevene/Leedu piir – Vilnius – Kaunas – Klaipėda
Põhjamere–Vahemere põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse võimsuse jaotamise mehhanismi	Metz – Merzig – Luxembourg Rotterdam – Antwerpen – Eindhoven
Ulatuslikum lõik võimsuse jaotamise mehhanismi laialdasemaks kasutuselevõtuks	Amsterdam – Rotterdam – Breda – Lille – Pariis Brüssel – Metz – Basel Mulhouse – Lyon – Marseille
Ida / Vahemere idaosa põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse võimsuse jaotamise mehhanismi	Sofia – Thessaloniki – Belgrad
Ulatuslikum lõik võimsuse jaotamise mehhanismi laialdasemaks kasutuselevõtuks	Berliin – Praha – Brno — Bratislava — Košice Timisoara – Sofia – Türgi piir – Sofia – Thessaloniki – Ateena

Reini–Alpide põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse võimsuse jaotamise mehhanismi	Bologna – Innsbruck – München (Brenneri koridor)
Uluslikum lõik võimsuse jaotamise mehhanismi laialdasemaks kasutuselevõtuks	Rotterdam – Oberhausen – Frankfurt (M) Basel – Milano – Genova
Reini–Doonau põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse võimsuse jaotamise mehhanismi	-
Uluslikum lõik võimsuse jaotamise mehhanismi laialdasemaks kasutuselevõtuks	Frankfurt (M) – Passau – Viin – Bratislava – Budapest – Osijek - Vukovar - Bukarest – Constanta Karlsruhe – München – Salzburg – Wels Frankfurt (M) – Strasbourg
Skandinaavia – Vahemere piirkonna põhivõrgukoridor	
Piiriülesed lõigud, kus katsetatakse võimsuse jaotamise mehhanismi	Oulu – Tromsø Oslo – Stockholm – Helsingi
Uluslikum lõik võimsuse jaotamise mehhanismi laialdasemaks kasutuselevõtuks	Turu – Helsingi – Venemaa piir Stockholm / Oslo – Malmö Malmö – Kopenhaagen – Hamburg – Würzburg Nürnberg – München – Verona Rosenheim – Bologna – Napoli – Catania – Palermo Napoli – Bari – Taranto
Via Carpathia	Klaipėda – Kaunas - Ełk – Białystok – Lublin – Rzeszów - Barwinek